

ΤΟΜΟΣ Β'. ΟΞΦΟΡΔΗ
ΕΑΝ ΕΓΔΟΚΙΜΗΣ ΕΙΣ
ΠΑΝ Ο, ΤΙ ΕΠΙΧΕΙ-
ΡΕΙΣ, ΣΤΕΡΕΙΣΑΙΤΗΝ
ΓΑΤΚΥΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΙΑΝ
ΤΟΥΤ ΑΓΩΝΙΖΕΣΘΑΙ.

Σύγγραμμα τριμηνιαίως εκδιδόμενον ὑπὸ Πλάτωνος Ε. Δρακούλη.

ΤΕΤΧΟΣ Β' ΑΠΡΙΛΙΟΣ.
ΕΑΝ ΓΙΝΗΣ ΠΕΡΙΩΝΤ-
ΜΟΣΤΙΘΕΣΑΙ ΔΙΑ ΠΑΝ
ΤΟΣ ΕΞΩ ΤΗΣ ΕΝΔΟ-
ΕΟΥΧΟΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΦΑ-
ΝΩΝ ΑΠΟ ΚΟΥΤΙΔΟΣ
ΜΕΧΡΙ ΓΑΦΟΥ ΗΡΩΩΝ.

Ἐρευνα

Oxford, 1904.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Θόρυβος καὶ σάλος ἠγέρθη ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν διότι εἰς ἰταλὸς πρέσβυς καὶ εἰς ἰταλὸς καθηγητῆς εἶπον ὅτι δὲν εἴμεθα ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων! Εἶπε σχολαστικὸν νὰ λέγῃ τις τοῦτο διότι ὅλοι οἱ λαοὶ ὅσοι λέγονται πεπολιτισμένοι εἶνε ἀπόγονοι καὶ κληρονόμοι τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων, ἄρα καὶ ἡμεῖς. Ἀλλὰ ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ὑπάρχουν οὐκ ὀλίγοι σύγχρονοι Ἕλληνες οἵτινες εἰσὶ μεγάλης ἀξίας ἄνθρωποι ἀνεξαρτήτως τῆς καταγωγῆς, περὶ ἧς μάλιστα αὐτοὶ ἀδιαφοροῦσι. Τὸ οὐσιώδες εἶνε νὰ ἐπικρατήσωσιν οἱ ἄνθρωποι τῆς μεγάλης ἀξίας, αἱ γνῶμαι δὲ τῶν διπλωματῶν καὶ τῶν καθηγητῶν δὲν βαρύνουσιν ἂν σπουδάζωμεν νὰ κατορθώσωμεν τοῦτο. Ἐπειτα ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες δὲν δυνάμεθα νὰ εἴμεθα ἰδιαιτέρως εὐγνώμονες εἰς τοὺς ἀρχαίους, διότι καίτοι εἶχον μεγάλας ἀρετάς, δὲν εἶχον ὅμως τὴν οὐσιωδεστάτην πασῶν—τὸ νὰ ὑπερισχύσωσι πάντων τῶν ἐχθρῶν. Ὁφείλου νὰ μὴ ἀπολέσωσι ποτὲ τὸν ἐλευθερίαν των, ἀλλὰ νὰ τὴν διατηρήσωσιν ἀπαραμείωτον χάριν ἡμῶν, (καθολικοποιοῦντες πρῶτον αὐτήν).

Οἱ ἰάπωνες οὐδέποτε κατεκτήθησαν· λέγεται δὲ ὅτι ζῆ ἐν μέσῳ αὐτῶν ὡς σύμβολον πίστεως ἢ ἀπόφασις μηδέποτε νὰ κατακτηθῶσιν. Ἐὰν εἶχον καὶ τὴν νόησιν νὰ καταργήσωσιν ἐγκαίρως καὶ τὴν κεφαλαιοκρατίαν, δὲν θὰ ἐγένετο κἂν ἀνάγκη νὰ σπαταλῶσι τὸ αἷμα των καὶ τὸν πλοῦτον των εἰς πολέμους. Τοὺς πολέμους προκαλοῦσι πάντοτε οἱ κεφαλαιούχοι, κηρύττουσιν αὐτοὺς οἱ πολιτευόμενοι, καὶ τοὺς διεξάγουσι πάντοτε οἱ ἐργάται.

Ὁ Κρόμερ, ὁ κυβερνήτης τῆς Αἰγύπτου, ἐξέπληνσε καὶ ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἀγγλικὴν μετάφρασιν ἑλληνικῶν ποιήσεων (ἀρχαίων). Οἱ Τάιμς κρίνουσι τὸ ἔργον του διὰ μακρῶν, ἀλλὰ τῆς κριτικῆς ταύτης τὸ μόνον ἀξιοσημείωτον ἐνταῦθα εἶνε τὸ ἑξῆς: "Ὁ Κρόμερ εἶνε εἰς τῶν θεμελιωτῶν τῆς Βρετανικῆς Ἀυτοκρατορίας. Τὸ ἔργον του εἶνε φόρος θαυμασμοῦ πρὸς ἐν ἄόρατον κράτος, ἐπιζήσαν πασῶν τῶν αὐτοκρατοριῶν καὶ προωρισμένον νὰ ἐπιζήσῃ καὶ τῆς ἡμετέρας αὐτοκρατορίας, ὅσῳδήποτε μεγάλη καὶ ἂν θεμελιωθῇ." Ἐπικρατέστερον πάσης αὐτοκρατορίας εἶνε τὸ πνεῦμα, τὸ "ἀόρατον κράτος" ὡς οἱ Τάιμς εὐστόχως τὸ ἀποκαλοῦσι.

Ἀπὸ τοῦδε οἱ ἐγγραφόμενοι εἰς τὴν σχολὴν τῶν φυσικῶν καὶ τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξφόρδης δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ ἐξετάζωνται εἰς τὰ ἑλληνικά. Μέχρι τοῦδε ἡ γνῶσις τῆς ἑλληνικῆς ἦτο καὶ δι' αὐτοὺς ὑποχρεωτικὴ κατὰ τὰς εἰσηγητηρίους ἐξετάσεις των. Ἡ σύγκλητος ἔκρινεν ὅτι οἱ ἐπιδιδόμενοι εἰς τὰς φυσικὰς καὶ μαθηματικὰς ἐπιστήμας δέου νὰ ἀφεθῶσιν ἐλεύθεροι ὡς πρὸς τὰ ἑλληνικά. Δύνανται νὰ ἐξετάζωνται εἰς αὐτὰ ἐὰν θέλωσιν, εἰδεμή, δύνανται νὰ ἐξετάζωνται εἰς ἄλλο τι. Ἡ σπουδὴ τῆς ἑλληνικῆς εἶνε ἐπίμοχθον καὶ μακρὸν ἔργον καὶ ἡ διδομένη ἐλευθερία ἐκλογῆς εἶνε πολὺ δίκαια. Ἄν ἐδιδάσκετο προσηκόντως καὶ ἀρμοδίως νομίζομεν ὅτι δὲν θὰ ἦτο οὔτε μακρὸν οὔτε ἐπίμοχθον, εἶνε δὲ χρήσιμος ἡ γνῶσις τῆς ἑλληνικῆς καὶ εἰς τοὺς φυσικομαθηματικούς. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Ὁξφόρδη, ἐνθα ἡ γνῶσις τῶν ἑλληνικῶν εἶνε ἐντελεστέρα ἢ ὅπουδήποτε ἄλλαχού, δὲν δύναται νὰ καυχῆθῃ ὅτι καταρτίζει πολλοὺς ἑλλημιστάς. Βεβαίως θὰ ἦτο προτιμώτερον νὰ καταργηθῇ ἡ ἑλληνικὴ παντάπασι παρὰ νὰ ἐκμανθάνεται ἀτελῶς καὶ ἴσως διὰ τοῦτο ἀκριβῶς θὰ καταργηθῇ θάπτον βράδιον. Οὐδόλως ἀπίθανον μετὰ τὴν κατάργησιν νὰ ἀνακύψῃ νέος, γνήσιος καὶ αὐτόματος ἔρωσ πρὸς τὰ ἑλληνικά γράμματα. Ὅταν ὁ σπουδαστῆς εἶνε ἀδέσμευτος, ἐνθουσιωδέστερον ἔλκεται εἰς τὰς πηγὰς τῆς μαθήσεως καὶ πρὸς τὴν ἔρευναν τῶν ἀρίστων μεθόδων πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς.

Ἡ λέσχη Union τῶν φοιτητῶν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης διεξήγαγεν ἐσχάτως ἐμβριθῆ καὶ ἡρεμον συζήτησιν καταλήξασαν εἰς τὸ ψήφισμα ὅτι ἐν τῇ βουλῇ τῶν κοινοτήτων εἶνε ἐπάναγκες νὰ μορφωθῇ μέγα κόμμα σοσιαλιστῶν. Διατί οἱ φοιτηταὶ τῶν Ἀθηνῶν νὰ μὴ δύνανται νὰ διεξάγωσιν ἐμβριθεῖς καὶ ἡρέμους συζητήσεις ἔστω καὶ περὶ τοῦ "γλωσσικοῦ ζητήματος";

Τὸ τέλος τοῦ περὶ ψυχοφανείας ἀρθρου μας (δημοσιευθησόμενον τὸν Ἰούλιον) περιέχει πράγματα ἔτι θαυμαστότερα τῶν ὅσα περιέχει ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ (δημοσιευομένη ἐν τῷ παρόντι τεύχει). Ἐφιστῶμεν ὅμως τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν μας κατὰ τῶν σοβαρῶν κινδύνων οὓς συνεπάγονται τοιαῦτα πειράματα.

Μίαν πρωίαν ἐν τῷ πλημμελειοδικεῖω τῶν Ἀθηνῶν ἐσχάτως ἐξεδόθησαν δύο ἀποφάσεις κατὰ δύο κατηγορουμένων. Ὁ μὲν ἐδυσφήμεσε διὰ τοῦ Τύπου τὴν τιμὴν μιᾶς γυναικὸς ἐκ τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου, καὶ κατεδικάσθη εἰς δέκα ἡμερῶν φυλάκισιν, ὁ δὲ ἔκλεψεν ἐν ὠρολόγιον καὶ κατεδικάσθη εἰς φυλάκισιν τριῶν ἐτῶν. Ἄλλ' ἰστέον τάδε: ἀφ' ἐνὸς ἡ ὑβρισθεῖσα ἐργάτρια δὲν εἶχε γινώριμόν τινα μεταξὺ τῶν πολιτευομένων, ὁ δὲ ὑβρίσας εἶχε τὴν ἱκανότητα τοῦ ἐφημεριδογραφεῖν. Ἀφ' ἑτέρου ὁ κύριος τοῦ κλαπέντος ὠρολογίου εἶνε ἀδελφὸς τοῦ εἰσαγγελέως. Ἡ δικαιοσύνη τοῦ καθεστώτος θεωρεῖ τὴν ἰδιοκτησίαν ἱερὰν ἔαν ὁ ἰδιοκτήτης εἶνε ἰσχυρὸς, καὶ τὴν κατὰ γυναικὸς ὑβρὶν φρικαλέαν ἔαν ἡ γυνὴ ἔχῃ χρήματα ἢ μέσα. Ἄν τὸ ὠρολόγιον ἀνῆκεν εἰς ἐργάτην, ἡ δὲ δυσφημηθεῖσα εἶχε ἀδελφὸν εἰσαγγελέα, οἱ ὅροι ἀναμφιβόλως θὰ ἀνεστρέφοντο. Προκειμένου περὶ ἐργατῶν, εἰς τὰ ὄμματα τῆς δικαιοσύνης τοῦ καθεστώτος ἡ ἰδιοκτησία ἀποβάλλει τὴν ἱερότητά της, καὶ ἡ κατὰ γυναικὸς ὑβρὶς τὴν φρίκην της.

Μεταξὺ τῶν συζητήσεων αἵτινες γίνονται ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τινος περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς παιδείας, μία γνώμη ἐναντίον τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἐρριζωμένη ἀντίδρασις, εἶνε ὅτι πρέπει νὰ καταργηθῶν τὰ ἱερά. Εἰς συμβιβασμὸς ὅμως προτείνεται ὅστις κερδαίνει ἔδαφος διότι δὲν προσκρούει εἰς οὐδενὸς τὰς πεποιθήσεις ἢ τὴν συνείδησιν. Προτείνεται νὰ κανονισθῇ ἡ διδασκαλία τῶν ἱερῶν οὕτως ὥστε νὰ μὴ γίνεταί κατὰ τὰς συνήθεις ὥρας τῆς σχολικῆς ἡμέρας. Μὲ ἄλλας λέξεις ἡ πολιτεία νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν μέριμναν τῆς κοσμικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐντὸς τῶν ὠρῶν καθ' ἃς πᾶν σχολεῖον εἶνε ἀνοικτόν, ἀλλὰ νὰ ἐπιτρέπη νὰ ἀνοίγεται πάλιν ἐν ἄλλαις ὥραις καὶ καθίσταται προσυτὸν εἰς τὰς παντοειδεῖς θρησκείας ὧν οἱ διδάσκαλοι καὶ καθηγηταὶ νὰ παραδίδουν εἰς τοὺς προσερχομένους μισθοδοτούμενοι, ἐννοεῖται, ὄχι ὑπὸ τῆς πολιτείας, ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν ἃς ἐκπροσωποῦσι. Σημειωτέον ὅτι αἱ ἐπικρατοῦσαι θρησκείαι ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε παντοδαπῶν δογμάτων ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ ἐμποδίσῃ οἰουδήποτε καθηγητὴν τῶν ἱερῶν ἀπὸ τοῦ νὰ παραδόσῃ τὸ μαθημά του εἰς τάξιν ποικιλοδόξων.

Πληροφορίαι ἐστάλησαν ἡμῖν ὅτι ἐν ἐλληνικοῖς φρενοκομείοις κρατοῦνται ἄνθρωποι ὑγιεῖς τὰς φρένας ἕνεκα λόγων κομματικῶν. Δὲν ἐκπληροῦμεθα. Ἐν Ἑλλάδι πολλὰ ἀπαίσια εἶνε ἐλεύθεροι νὰ κατορθώσωσι οἱ πολιτευόμενοι. Παντοῦ ὅμως ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὀδυνηρὰ εἶνε ἀναπόφευκτα μέχρις οὔ, ἐπικρατουσῶν τῶν ἀρχῶν ἃς ἐκπροσωπεῖ ἡ ΕΡΕΥΝΑ, μεταβληθῇ ἄρδην τὸ σύστημα τῆς κοινωνίας.

“Οὐ λήψει τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως ἐπὶ ματαίῳ.”
Αἱ ἀθηναῖκαὶ ἐφημερίδες πρεσβεύουσιν αὐτὸ τὸ

δόγμα· κατ' ἐξοχὴν μία, ἡ ἔχουσα τὴν μεγίστην κυκλοφορίαν. Ὅταν ἀναφέρωσι τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ἢ παράγραφος ἢ περιέχουσα αὐτὸ βρίθκει κεφαλαίων γραμμάτων δι' ὧν γράφονται εὐλαβῶς ὅλα τὰ ἀρχικὰ τῶν ἀντωνυμιῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ ὄνομά του. Ἐν ἑτέρα στήλῃ τοῦ αὐτοῦ φύλλου συμβαίνει πολλάκις νὰ εὔρη τις παράγραφον περιέχουσαν τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' οὐδεμία τῶν ἀντωνυμιῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ ὄνομά Του ἀρχίζει μὲ κεφαλαία! Ὁ θρόνος, ὑποθέτω, θὰ σταθμίξῃ τὰς ἐφημεριδογραφικὰς ταύτας ἀφοσιώσεις κατὰ τὴν ἀξίαν των. Ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα ἔχει τὴν λέξιν *sycophantia* πρὸς χαρακτηρισμὸν τοῦ εἰρημένου σαθροῦ φρονήματος τῶν ἐφημεριδογράφων.

Πρὸ τινων ἐβδομάδων ἰατρός τις ποιούμενος δημοσίαν διάλεξιν περὶ διαίτης τῶν πολὺ μικρᾶς ἡλικίας παιδῶν, εἶπεν ὅτι ἡ φυτοφαγία εἶνε καλὴ διὰ τοὺς ἐνηλίκους, ἀλλ' ὅτι διὰ τὰ μικρὰ εἶνε ἐπιβλαβὴς ὡς, λέγει, ἀποδεικνύει ἡ καχεκτικότης ὄλων ὧν οἱ γονεῖς εἶνε φυτοφάγοι καὶ τὰ συνειθίζουσι εἰς αὐτὴν τὴν διαίταν. Τὰ Ἡμερήσια Νέα τοῦ Λονδίνου δημοσιεύουν τὴν γνώμην ταύτην τοῦ ἱατροῦ, καὶ προσκαλοῦν τοὺς φυτοφάγους ἀναγνώστας νὰ στείλωσι τὰς φωτογραφίας τῶν τέκνων των, συνοδεύοντες αὐτὰς μὲ παρατηρήσεις περὶ τῆς ὑγείας των. “Ἐκτοτε, λέγουν τὰ Ἡμερήσια Νέα, τὸ γραφεῖον μας πλημμυρεῖ καθ' ἑκάστην ἀπὸ φωτογραφίας νεαρῶν προσώπων ὑγιεστάτων καὶ ὠραιότατων, συνοδευόμενας μὲ ἐπιστολὰς γονέων μαρτυρούντων περὶ τοῦ σθένους καὶ τῆς ὑγείας τῶν τέκνων των ἀπὸ δύο μέχρι πέντε ἐτῶν ἡλικίας ἅτινα οὐδέποτε ἔφαγον οὔτε ἐλάχιστον μόριον κρέατος ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των. Οὔτε μίαν ἐπιστολὴν ἐλάβομεν ἐπιβεβαιούσαν τοὺς λόγους τοῦ ἱατροῦ καὶ πολλοὶ γονεῖς προσκαλοῦν αὐτὸν νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ τέκνα των διὰ νὰ τὰ ἀποθαυμάσῃ.”

Πέντε δισεκατομμύρια φράγκα κατ' ἔτος δαπανῶνται διὰ τοὺς στρατοὺς καὶ στόλους τῆς Εὐρώπης. Διὰ τῶν χρημάτων ἡδύνατο νὰ ἐξασφαλισθῇ σύνταξις εἰς πέντε ἑκατομμύρια ὑπερηλίκων πολιτῶν.

Ἰάπων ὑποψήφιος βουλευτῆς ἐδημοσίευσεν δήλωσιν ἐσχάτως εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι τὰ διαδοθέντα περὶ αὐτοῦ ὅτι δῆθεν εἶνε Χριστιανός, εἰσὶ μοχθηραὶ συκοφανταίαι τῶν ἐχθρῶν του. Ἡ αὐτὴ ἀνακρίβεια ἐπικρατεῖ καὶ περὶ ἐλλήνων πολιτευτῶν, οἵτινες ὅμως οὐδέλλως τὴν διαψεύδουσι.

“Φύσιν πονηρὰν οὐ ράδιον μεταβαλεῖν.” Τοῦτο τὸ ἀρχαῖον δόγμα δὲν εἶνε πλέον ἀληθές ἀφ' ὅτου ὑπάρχει ράδιον. Ἡ μεταμόρφωσις τῆς πονηρᾶς φύσεως εἶνε ζήτημα χρόνου. Καὶ τῶν ραδιουργῶν ὁ χαρακτήρ μέλλει βεβαίως νὰ μεταμορφωθῇ.

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ξενοφώντος, οὐδέποτε ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐγράφη τι λογικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν περὶ πλούτου. Ἴσως οὔτε ἐν ἄλλῃ γλώσσῃ, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἀναμφιβόλως ὁ Ρούσκιν εἶπεν ὅ,τι δύναται νὰ λεχθῆ ἄριστον περὶ τοῦ θέματος. Ὁ ἴδιος δὲ λέγει ὅτι κρίνει τὰ περὶ πλούτου ὑπ' αὐτοῦ γραφέντα ὡς τὸ ἄριστον τῶν συγγραμμάτων του. Δι' αὐτοῦ δίδει α') ἀκριβῆ, σαφῆ καὶ μόνιμον ὄρισμὸν τοῦ πλούτου β') δεικνύει ὅτι ἡ ἀπόκτησις τοῦ πλούτου εἶνε ἐφικτὴ, ὡς μόνιμον καὶ γνήσιον ἀγαθόν, μόνον καὶ μόνον ὑπὸ τινος ἠθικοῦς ὅρους κοινωνικοῦς ὧν τὸν πρῶτον ἀποτελεῖ ἡ ζῶσα ἰδέα περὶ τῆς πρακτικῆς ἀξίας τῆς ἀρετῆς. Ἀρετὴ καὶ συμπάθεια εἶνε αἱ μόναι δύο δυνάμεις αἱ ἱκαναὶ νὰ ἐξαγάγῃσι τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τὸ οἰκονομικὸν χάος· καὶ εἶνε σφάλμα τῶν οἰκονομολόγων νὰ ἰσχυρίζονται ὅτι αὐτὰ τὰ δύο στοιχεῖα διαταράττουσι τὴν ἐνέργειαν τῶν νόμων τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης. Ἀπειραντίας ὁ ὑπολογισμὸς αὐτῶν τῶν δύο στοιχείων εἶνε ἡ μόνη ὁδὸς πρὸς τὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐργατικῶν τάξεων, καὶ ἐπομένως πρὸς τὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους. Τὸ θέμα τοῦτο προδήλως εἶνε ὑπερτάτης ζωτικότητος, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτου ἡ ΕΡΕΥΝΑ ἐπείγεται νὰ τὸ διεξηγήσῃ, λαμβάνουσα ἀφορμὴν ἐκ τῆς ρουσκινοῦ ἐκθέσεως ἣτις ἐπὶ τοὺς προσεχεῖς τρεῖς μῆνας θὰ ἐπιδείξῃ ἐν Μάντσεστερ τὰ θαυμάσια προϊόντα τοῦ Ρούσκιν ὡς καλλιτέχνου καὶ ὡς ἀναμορφωτοῦ—θαυμάσια ἰδίως διὰ τὴν ἐπίδρασιν ἣν ἔσχον ἐπὶ τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ τῆς Ἀγγλίας. Τὸ πολιτικὸν δίδαγμα τοῦ Ρούσκιν εἶνε ὅτι Α'—Ἡ κυβέρνησις πάσης πεπολιτισμένης χώρας ὀφείλει νὰ διατηρῆ προπαιδευτικὰ σχολεῖα ἐν οἷς νὰ διδάσκονται ἀρμοδίως τὰ τρία ταῦτα πράγματα α') οἱ νόμοι τῆς ὑγείας β') ἔξεις γλυκύτητος καὶ δικαιοσύνης καὶ γ') αἱ βάσεις τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς δ' ὁ παῖς προορίζεται. Β'—Ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προπαιδευτικὰ σχολεῖα ταῦτα ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ δημιουργήσῃ ἐργαστήρια καὶ ἐργαστήρια πρὸς παραγωγὴν καὶ πώλησιν παντὸς ἐν τῷ βίῳ χρειώδους, καὶ πρὸς ἐνάσκησιν πάσης χρησίμου τέχνης χωρὶς δὲ νὰ θίγεται ποσῶς ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, τὰ προϊόντα τῶν ἰδρυμάτων τούτων δέον νὰ εἶνε τῆς ἀγνωστάτης καὶ ἀρίστης ποιότητος. Γ'—Πᾶς στερούμενος ἐργασίας δέον νὰ παραλαμβάνεται εἰς τμήμα τοῦ εἰρημένου ὀργανισμοῦ καὶ ἐκεῖ νὰ χορηγῆται εἰς αὐτὸν ἡ ἐργασία δ' ἣν εἶνε κατάλληλος ἀντὶ μισθοῦ ὀριζομένου ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Ἐὰν ἀποδειχθῆ ἀνίκανος νὰ ἐργασθῆ ἐξ ἀμαθίας, νὰ διδάσκεται· ἂν ἐξ ἀσθενείας νὰ νοσηλεύεται· ἂν ἐκ νωχελείας νὰ ὑποβάλλεται εἰς τὰς χονδροειδεστερας ἐργασίας (πάντοτε ἐπὶ μισθῷ) μέχρι οὗ παύσῃ ἡ νωχελεία του. Δ'—Ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ συντηρῆ πρυτανεῖα διὰ γέροντας καταστάντας ἐνδεεῖς ἐνεκα δυστυχήματος ἐπισυμ-

βάντος κατὰ τὰ ἔτη τῆς χρησίμου ἐργασίας των. Τὸ θεμελιώδες σφάλμα ἐφ' οὗ ἅπαξ βασισθεῖσα ἡ πολιτικὴ οἰκονομία τείνει νὰ καταρρεύσῃ ὑπῆρξε τοῦτο ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ καθορισθῆ πλουτοφόρος τις γνώμων κοινωνικῆς δράσεως χωρὶς νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὸν σπουδαῖον παράγοντα ὃν ἀποτελεῖ ἡ κοινωνικὴ στοργή. Αὐτὸ ἦτο τὸ σφάλμα τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἀφοῦ ἐδίδαξε στρεβλὰ πράγματα ἐπενεγκόντα μεγάλας συμφορὰς καὶ μεγάλους θρήνους, τείνει ἤδη νὰ ἐκλείψῃ ὑποχωροῦσα εἰς νέαν ἐπιστήμην ἣτις θεωρεῖ πρωτίστως οὐσιώδες νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει ὡς σπουδαιότατον παράγοντα κοινωνικῆς δράσεως τὴν κοινωνικὴν στοργήν. Ὁ συλλογισμὸς τῶν καταρτισάντων τὴν εἰρημένην πλουτολογίαν ὑπῆρξεν οὗτος ὅτι “τὰ κοινωνικὰ αἰσθήματα οἷα ἡ ἀγάπη, ἡ δικαιοσύνη, ἡ φιλάνθρωπία, εἶνε στοιχεῖα τυχαῖα ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει καὶ παρενοχλοῦσιν αὐτήν, ἀλλὰ ἡ φιλαργυρία καὶ ὁ ἐγωισμὸς εἶνε στοιχεῖα σταθερά. Τὸ ἀνθρώπινον ὃν εἶνε μία μηχανὴ πλεονέκτις καὶ πλέον οὐ. Ἄς ἀφήσωμεν λοιπὸν κατὰ μέρος τὰ εἰρημένα μὴ σταθερὰ στοιχεῖα καὶ ἄς ἐξακριβώσωμεν πῶς διὰ τῶν νόμων τῆς ἐργασίας, τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς πωλήσεως κατορθοῦται ἡ ἐπίτευξις τοῦ πλούτου. Τούτων τῶν νόμων ἅπαξ καθορισθέντων τὸ ζήτημα τῆς ἐμφανίσεως τῶν εἰρημένων τυχαίων στοιχείων εἶνε λογαριασμὸς ἐκάστου ἀτόμου ἀφιέμενος εἰς τὴν διάκρισίν του.” Ἡ ἀνάλυσις αὕτη εἶνε λογικὴ ἐφ' ὅσον δύναται νὰ μᾶς τὴν δανεῖσῃ ἡ φυσικὴ. Ἡ φυσικὴ λέγει “Ἐὰν σῶμα τι ἐν κινήσει ἐπηρεάζεται ἀπὸ δυνάμεις σταθερὰς καὶ τυχαίας, ἡ πορεία του καθορίζεται ἄριστα ἐὰν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει πρῶτον αἱ σταθεραὶ συνθήκαι καὶ κατόπιν αἱ ἐμφανιζόμεναι τυχαῖαι συνθήκαι.” Ἀλλά, ἐν τῇ φυσικῇ τὰ τυχαῖα στοιχεῖα καὶ τὰ σταθερὰ εἶνε τῆς αὐτῆς φύσεως. Τὸ ἐν κινήσει σῶμα δὲν παθαίνεται ἀλλοίως ὑπὸ τῶν σταθερῶν καὶ ἀλλοίως ὑπὸ τῶν τυχαίων. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἐπιρροὴ τῶν σταθερῶν καὶ τῶν τυχαίων εἶνε μαθηματικὴ. Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ προκειμένου περὶ τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος. Τὸ ἀνθρώπινον ὃν παθαίνεται ἀλλοίως ὑπὸ τῶν σταθερῶν καὶ ἀλλοίως ὑπὸ τῶν τυχαίων. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἐνέργεια αὐτῶν εἶνε ὄχι μαθηματικὴ, ἀλλὰ χημικὴ, διότι εἰσάγει διαρκεῖς συνθήκας, αἵτινες καθιστῶσιν ὄλας τὰς προηγουμένας γνώσεις μᾶς ἀχρήστους. Φέρ' εἰπεῖν, καθορίζομεν σήμερον δι' ἕνα σκοπὸν τὴν χρῆσιν μιᾶς χημικῆς οὐσίας. Μετὰ τινα χρόνον ἀνακαλύπτομεν ὅτι ἡ χημικὴ οὐσία ἦν εἶχομεν ὑπὸ ἔρευναν ἠλλοιώθη, καὶ ἂν τὴν χρησιμοποιοῦσωμεν σήμερον ὑφ' οὗς ὄρους τὴν ἐχρησιμοποιοῦμεν χθές, μᾶς τινάζει ἴσως εἰς τὸν ἀέρα. Αὕτη εἶνε ἡ μόνη ἀντίρρησις κατὰ τῆς βάσεως τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἀντίρρησις αὕτη, ἡ πολιτικὴ οἰκονομία θὰ ἦτο ἀπόρθητος. Εἶνε

λογική ἐπιστήμη μὲ τὴν βίωσιν ἦν ἔθεσεν. Λέγω μόνον ὅτι ἡ βίασις τῆς εἰνε φαύλη. Δύναται τις ἄριστα νὰ καταστρώνη λογικὰ συμπεράσματα ἅπαξ παρεδέχθη μίαν βίωσιν, τὸ οὐσιώδες ὅμως εἰνε ἂν ἡ βίασις εἰνε ὑγιής. Ἰποθεθείσθω ὅτι ἡ γυμναστικὴ ὡς ἐπιστήμη ἐβασίσθη ἐπὶ τῆς θεωρίας ὅτι τὸ ἀνθρώπινον ἐν στερεῖται σκελετοῦ. Δύναται ἄριστα νὰ ἀποδείξῃ ὡς λογικὰ τὰ συμπεράσματά τῆς. Δύναται λογικώτατα νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι οἱ μανθάνοντες γυμναστικὴν θὰ ὠφελοῦντο πολὺ ἔαν συνεσκευάζοντο εἰς μικρὰ δέματα, ἔαν ἐπιέζοντο εἰς μορφὴν πλακοῦντων, ἢ ἔαν ἐταννύοντο ἐπὶ καλωδίων. Λογικῶς ἐπίσης θὰ ἐδίδασκεν ὁ καθηγητὴς τῆς γυμναστικῆς ἐπὶ τῆ βίωσιν τῆς ἀσκελέτου θεωρίας, ὅτι εἴποτέ τις τυχαίως ἀνεκάλυπτεν ὅτι ἔχει σκελετόν, καὶ κατῶρθον νὰ γυμνασθῇ μετὰ ἡ ἄνευ αὐτοῦ, θὰ ὑφίστατο διαφόρους βλάβας εἰς τὸν ὀργανισμόν του ἀποπειρώμενος νὰ χρησιμοποίησιν τὸν σκελετόν του εἰς τὸ μέλλον, καίτοι τοῦτο εἰνε ἰδικὸς του λογαριασμός ἀφιέμενος εἰς τὴν διάκρισίν του. Ἀκριβῶς ὁμοία εἰνε ἡ στάσις τῆς συγχρόνου πολιτικῆς οικονομίας. Ὡς ἐπιστήμη ἐβασίσθη ἐπὶ τῆς θεωρίας ὅχι ὅτι τὸ ἀνθρώπινον ἐν στερεῖται σκελετοῦ, ἀλλὰ ὅτι εἰνε ὀλόκληρον σκελετός καὶ πλέον οὐ. Λογικῶς ἐντεῦθεν διδάσκει ὁ καθηγητὴς τῆς πολιτικῆς οικονομίας, ἐπὶ τῆ βίωσιν τῆς σκελετώδους (ἢ γον ἀψύχου) θεωρίας ὅτι εἴποτέ τις τυχαίως ἀνεκάλυπτεν ὅτι ἔχει ψυχὴν καὶ κατῶρθον νὰ πλουτήσῃ μετὰ ἡ ἄνευ αὐτῆς, θὰ ὑφίστατο μεγάλας ἐνοχλήσεις καὶ βλάβας εἰς τὸν ὀργανισμόν του ἀποπειρώμενος νὰ χρησιμοποίησιν τὰ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς του εἰς τὸ μέλλον, καίτοι τοῦτο εἰνε ἰδικὸς του λογαριασμός ἀφιέμενος εἰς τὴν διάκρισίν του. Εἰνε λογικὴ ἡ διδαχὴ αὕτη τῆς τε γυμναστικῆς καὶ τῆς οικονομικῆς ἐπιστήμης. Τὸ μόνον ἐλάττωμα τῆς μὲν ὅπως καὶ τῆς δὲ εἰνε ὅτι δὲν ἐφαρμόζεται τὴν σήμερον. Λάβωμεν ἐν ἀπὸ τὰ ζωτικὰ προβλήματα ἅτινα ἡ πολιτικὴ οικονομία ἔχει ἔργον νὰ διακανονίσῃ—τὸ πρῶτον μάλιστα τὸ ζωτικὸν τοῦτο πρόβλημα εἰνε ἡ σχέσις μετὰ τὸ κυρίου καὶ ὑπαλλήλου. Ἐρχεται στιγμὴ σπουδαίας κρίσεως καθ' ἣν διακυβεύονται χιλιάδες ἀνθρώπων ὑπάρξεων, καὶ μυριάδες χρυσίου, καὶ ὁμοίως ἐνώπιον τῆς κρίσεως ταύτης ἡ πολιτικὴ οικονομία ἴσταται ἀναυδος οὐδὲν δυναμένη νὰ πράξῃ, οὐδεμίαν λύσιν δυναμένη νὰ ὑποδείξῃ. Οἱ κύριοι ἐπιμένουν εἰς τοὺς ἰσχυρισμούς των, οἱ ἐργάται εἰς τοὺς ἰδικούς των, καὶ ἡ πολιτικὴ οικονομία εἰνε ὡσεὶ μὴ ἦτο. Διὰ φυσικὸν τοῦτο διότι οἱ ἀνθρώποι οὐδέποτε προέρχονται εἰς συμφιλίωσιν τῆ ἐπεμβάσει "ἐπιστήμης" τινος οἰαδήποτε ὁσάκις διαφωνοῦσιν. Οἱ κύριοι ἰσχυρίζονται ὅτι τὰ συμφέροντά των δὲν εἰνε ἀντίθετα πρὸς τὰ τῶν ἐργατῶν. Οἱ ἐργάται ἰσχυρίζονται ὅτι εἰνε ἀντίθετα. Ἐντούτοις οὔτε οἱ μὲν οὔτε οἱ δὲ ἐνθυμοῦνται ὅτι ἐπειδὴ τὰ συμφέροντά των εἰνε

ἀντίθετα οὐδόλως ἔπεται ὅτι πρέπει καὶ τὰ πρόσωπα νὰ εὐρίσκονται ἐν ἀνταγωνισμῷ. Ἐὰν ἐν τῇ οἰκίᾳ εὐρίσκεται ἐν μόνον τεμάχιον ἄρτου ἢ δὲ μήτηρ καὶ τὰ τέκνα τῆς πεινώσι, βεβαίως τὰ συμφέροντα μετὰξὺ αὐτῆς καὶ τῶν τέκνων εἰνε ἀντίθετα. Ἐὰν τὸ φάγη ἡ μήτηρ πεινώσι τὰ τέκνα, ἔαν τὸ φάγῃ τὰ τέκνα, τὸ στερεῖται ἡ μήτηρ. Ἐντούτοις δὲν ἔπεται ὅτι ἕνεκα τούτου ὑπάρχει ἀνταγωνισμὸς μετὰξὺ μητρὸς καὶ τέκνων, ὅτι θὰ ἐπέλθῃ ῥῆξις, καὶ ὅτι ἡ μήτηρ ἰσχυροτέρα οὐσα θὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ ψωμὶ διὰ τὸ φάγη αὐτή. Οὕτω καὶ προκειμένου περὶ πάσης ἄλλης περιπτώσεως ἐν τῷ βίῳ. Οἰαδήποτε καὶ ἂν εἰνε ἡ σχέσις μετὰξὺ τῶν προσώπων οὐδόλως δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν ὅτι ἐπειδὴ τὰ συμφέροντα αὐτῶν συμβαίνει νὰ εἰνε διάφορα διὰ τοῦτο πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ διατηρῆται ἐχθρότης μετὰξὺ τῶν προσώπων αὐτῶν, ἢ βιαιοπραγία, ἢ πανουργία, ἢ δόλος πρὸς ἐπικράτησιν. Ἄλλ' οὔτε καὶ δύναται νὰ λεχθῇ λογικῶς ὅτι τὰ συμφέροντά των εἰνε ἀντίθετα, διότι ἐκ τῶν περιστάσεων ἐξαρτᾶται ἡ ἀντίθεσις ἢ ἡ ταυτότης. Ἀμφότεροι ἔχουσι πάντοτε συμφέρον νὰ γίνεταί ἡ ἐργασία καλῶς καὶ νὰ φέρῃ τιμὰς καλὰς· ἀνταγωνισμὸς ὅμως πιθανὸν νὰ προκύψῃ καὶ πιθανὸν νὰ μὴ προκύψῃ κατὰ τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν. Βεβαίως δὲν εἰνε συμφέρον τοῦ κυρίου νὰ πληρώνη γλίσχρο ἡμερομίσθια διακυβεύων οὕτω τὴν ὑγείαν καὶ τὸν χαρακτήρα τῶν ἐργατῶν. Οὔτε πάλιν εἰνε συμφέρον τῶν ἐργατῶν νὰ ἀπαιτῶσι μεγάλα ἡμερομίσθια διακυβεύοντες οὕτω τὴν εὐδωσίαν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἢ κωλύοντες τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς. Ἀπειρος εἰνε ἡ ποικιλία καθ' ἣν ἐμφανίζονται τὰ ἀμοιβαία συμφέροντα μετὰξὺ κυρίων καὶ ἐργατῶν, πᾶσα δὲ ἀπόπειρα πρὸς διατύπωσιν οἰουδήποτε γνώμονος συμβιβαστικῆς ἐξοικονομήσεως εἰνε φρούδη. Εἰνε δὲ πρόδηλος ἀόρατός τις σοφία καθιστῶσα πᾶσαν τοιαύτην ἀπόπειραν φρούδην διότι ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπινου ὄντος δὲν εἰνε νὰ διέπεται ἀπὸ γνώμονας συμβιβαστικῆς ἐξοικονομήσεως, ἀλλ' ἀπὸ γνώμονας δικαιοσύνης. Ὅλοι περίπου εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ κρίνωμεν πότε πρᾶξις τις εἰνε ἀδίκος καὶ πότε δικαία. Ἐπίσης ὅλοι περίπου διαισθανόμεθα ὅτι αἱ συνέπειαι τῆς δικαιοσύνης, αὐταὶ ἐπὶ τέλος μέλλουσι νὰ ἀποβῶσιν αἱ μάλιστα συμφέρουσαι ἡμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις, καίτοι ἀγνοοῦμεν ἴσως τίς εἰνε ἀκριβῶς ἡ μάλιστα συμφέρουσα ἐκβασίς τῶν ἐνεργειῶν μας. Ἰσως εἴπη τις τί ἐστὶ Δικαιοσύνη; Ἐν τῷ ὑπὸ ἔρευναν θεματι δὲν ἐπέλγει ὁ ὀρισμὸς, διότι ἀρκεῖ ἐνταῦθα νὰ ἐνθυμώμεθα ὅτι ἐν τῶν στοιχείων τῆς Δικαιοσύνης εἰνε πάντως πάντοτε ἡ στοργή—τὸ αἰσθημα ἐκεῖνο τῆς στοργῆς τὸ ὁποῖον πᾶς ἀνθρώπος ὀφείλει εἰς πάντα ἀνθρώπον. Πᾶσαι αἱ σῶαι σχέσεις μετὰξὺ κυρίων καὶ ἐργατῶν ἐξαρτῶνται ἀπὸ γνώμονας δικαιοσύνης. Ἰδῶμεν τώρα τρεῖς χαρακτηριστικὰς σχέσεις ἐν τῷ βίῳ εἰκονι-

ζούσας αποχρώντως πάσας τὰς ἄλλας. Α'—Ἡ σχέσηις μεταξύ οἰκοδεσπότου καὶ ὑπηρετοῦ. Ἡ ἐπικρατοῦσα πολιτικὴ οἰκονομία λέγει πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην. "Ἐπωφελοῦ ὅσον εἶνε δυνατόν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τοῦ ὑπηρετοῦ σου. Μὴ τὸν ἀφίνης ποτε ἀργόν. Τρέφε του καὶ στέγαζέ του ὅσον πενιχρῶς εἶνε ἐφικτόν. Ἀπαιτεῖ ἀπὸ αὐτὸν ὅσα εἶνε δυνατόν ν' ἀπαιτῆς ἀρκεῖ νὰ μὴ προβαίνωσιν αἱ ἀπαιτήσεις σου μέχρι τοῦ σημείου τὸ ὅποιον θὰ ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ σ' ἐγκαταλείψῃ. Οὕτω πράττων εἶσαι ἐν τῷ δικαίῳ σου. Ἐσυμφώνησες μετ' αὐτοῦ ὅτι ὀλόκληρος ὁ χρόνος του καὶ ὀλόκληρου τὸ σθένος του εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν σου." Εἰς δὲ τὸν ὑπηρετὴν λέγει "Ὁ κύριός σου εἶνε ἀπαιτητικός, ἀλλὰ σὺ εἶσαι ἐλεύθερος νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃς ἀρκεῖ νὰ εὐρίσκησιν ἀλλαχοῦ μεγαλύτερον μισθόν. Τὸ γεγονός ὅμως εἶνε ὅτι πανταχοῦ οἱ μισθοὶ εἶνε οἱ αὐτοί. Δὲν σοῦ ἀπομένει λοιπὸν ἄλλο παρὰ νὰ συμμορφωθῆς μετὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κυρίου σου. Οὕτω πράττων εὐρίσκεσαι ἐν τῷ δικαίῳ, διότι ὠφελεῖς τὴν κοινωνίαν, καὶ ἐννοεῖται ἡ ὠφέλεια τῆς κοινωνίας καταλήγει εἰς ὄφελος ἰδικόν σου." Ἡ λογικὴ αὕτη τῆς ἐπικρατοῦσης πολιτικῆς οἰκονομίας εἶνε ὀρθοτάτη . . . ἔάν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ ὑπηρετὴς εἶνε μηχανὴ ἢ κινήτριος δύναμις εἶνε ὁ ἀτμός, ἢ ὁ μαγνητισμός, ἢ ἡ βαρύτης, ἢ ἄλλο τι ἐπιδεκτικὸν ὑπολογισμοῦ καὶ μέτρου. Ἄλλ' ὁ ὑπηρετὴς εἶνε μηχανὴ ἢ κίνητρον εἶνε ἡ ψυχὴ του, καὶ ἡ δύναμις αὕτη εἶνε ἀκριβῶς τὸ στοιχεῖον ὅπερ ἡ πολιτικὴ οἰκονομία ἐπιμόνως ἀγνοεῖ, ἀλλ' αὐτὸ διηνεκῶς εἰσέρχεται ἐν ἀγνοίᾳ τῆς εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς καὶ ψευδοποιεῖ τὰ ἀποτελέσματα. Οὐδεμίαν ἐπίδρασιν θὰ δυνηθῆ ποτε νὰ πείσῃ τὴν ἔμψυχον μηχανὴν νὰ παράσχη τὴν ὅσῳ τὸ δυνατόν περισσοτέραν ἐργασίαν ἢν ἀπαιτεῖ ὁ μισθωτής. Ὑπάρχει μία καὶ μόνον μία περίπτωσις καθ' ἣν ἡ ἔμψυχος μηχανὴ καθίσταται δαψιλῶς τελεσφόρος. Ποία; "Ὅταν τὸ πνεῦμα, ἤγουν ἡ θέλησις τῆς ἐν λόγῳ μηχανῆς κραταιωθῆ ἀρκετὰ διὰ τοῦ ὑλικοῦ τοῦ ἰδιάζοντος εἰς αὐτήν, τουτέστι διὰ τοῦ θερμαντικοῦ τῆς στοργῆς. Ψευδοϊκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα ἐπιτυγχάνονται ἐνίοτε ἐν μέσῳ τυραννικῶν μεθόδων τοῦ κυρίου καὶ περιφρονητικῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ὑπηρετοῦ, ἀλλ' ὁ καθολικὸς νόμος εἶνε ὅτι α') διδομένης στοιχειώδους συνέσεως καὶ δραστηριότητος κυρίου καὶ ὑπηρετοῦ, τὰ ἱκανοποιητικώτατα καὶ συμφορώτατα τῶν ἀποτελεσμάτων ἐπιτυγχάνονται ὄχι ποτὲ διὰ τοῦ ἀμοιβαίου ἀνταγωνισμοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀμοιβαίας στοργῆς. β') ἐάν ὁ κύριος ἀντὶ νὰ προσπαθῆ νὰ ἐπιτυγχάνῃ ἀπὸ τὸν ὑπηρετὴν ὅσῳ τὸ δυνατόν περισσοτέραν ἐκδούλευσιν προσπαθῆ μάλλον νὰ καθιστᾷ τὴν συμπεφωνημένην ἐκδούλευσιν εὐεργετικὴν εἰς αὐτὸν τὸν ὑπηρετὴν, καὶ προάγῃ τὰ συμφέροντα τούτου ἐκ παντὸς τρόπου, δικαίως καὶ ὑγιῶς, τὸ ποσὸν τῆς ἐν συνόλῳ ἐκδουλεύσεως τοῦ

τοιουτοτρόπως εὐεργετουμένου ἔσται κατ' ἀνάγκην ἴσον πρὸς τὸ ὅσῳ τὸ δυνατόν μέγιστον. Διατί λέγομεν ἐν συνόλῳ; Διότι δὲν εἶνε βέβαιον ὅτι ὑπηρετῆς τις παρέχει πάντοτε τὴν ἀρίστην δυνατὴν ἐκδούλευσιν. Ἀλλὰ εἶνε ὑπολογιστέα ἡ ἀξία ποικίλων περιπτώσεων ἀπροσδοκῆτου ἐκδουλεύσεως οἷον ἡ μέριμνα καὶ ἐγρήγορσις αὐτοῦ περὶ τὰ συμφέροντα καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ κυρίου, ἡ γηθόσυνος προθυμία τοῦ νὰ δράττεται εὐκαιριῶν ἀνεξαρτήτων τοῦ συμπεφωνημένου καθήκοντος ὅπως παρέχῃ τὴν σύμπραξίν του ἢ τὴν ἀρωγὴν του. Ταῦτα καὶ τὰ ὅμοια τούτοις ἔχουσιν ἀξίαν καὶ ἡ ἀξία αὕτη οὐδόλως μειοῦται ἔστω καὶ ἂν ὁ ὑπηρετὴς καταχρᾶται τῆς καλωσύνης τοῦ κυρίου ἢ ἀποδειχθῆ αὐτόχρονα ἀγνώμων. Πῶς τούτο; Ἀπλούστατον. Ὁ ὑπηρετὴς ὅστις, τυγχάνων εὐμενείας καὶ γλυκύτητος ἐκ μέρους τοῦ κυρίου του, ἀποδείκνυται ἀγνώμων, τυγχάνων δυσμενείας καὶ σκαιότητος θ' ἀποδειχθῆ ἐκδικητικός. Ὁ δὲ κλέπτων ἢ ἄλλως ἐξαπατῶν κύριον γενναῖον, θ' ἀποβῆ ἐπιβλαβὴς καὶ ἴσως καταστρεπτικὸς πρὸς κύριον ἄδικον. Ὡστε ἐν πάσῃ περιπτώσει λυσιτελεστέρα καὶ συμφορωτέρα μέθοδος εἶνε ἡ ἀφιλαυτία καὶ εὐμένεια. Σημειωτέον ὅτι ἐνταῦθα ἐρευνῶμεν τὸ αἶσθημα τῆς στοργῆς ὡς καθαρῶς κινήτριον δύναμιν μηχανῆς, ὄχι ὡς πρᾶγμα τι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ εὐγενές καὶ ἀξίον ἐφαρμογῆς, ἢ ὡς ἄλλως πῶς ἀγαθὸν ἐκ φιλοσοφικῶν λόγων. Τὸ ἐρευνῶμεν ἀπλῶς ὡς μίαν ἀνώμαλον δύναμιν καθιστῶσαν πάντα τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ οἰκονομολόγου ἀκύρους καὶ ματαίους. Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι καὶ ἐάν ὁ οἰκονομολόγος διετίθετο νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς του τὸ νέον αὐτὸ στοιχεῖον, δὲν εἶνε ὅμως εἰς θέσιν νὰ τὸ ζεύξῃ. Διατί; Διότι τὸ αἶσθημα τῆς στοργῆς τότε μόνον καθίσταται κινήτριος δύναμις ὅταν εἶνε ἀνεξάρτητον παντὸς ἄλλου ἐλατηρίου ἢ συνθήκης τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Δηλαδή ἔσο εὐμενῆς καὶ ἀφιλαυτος πρὸς τὸν ὑπηρετὴν σου μετὰ τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ ἔχῃ ὡς κέρδος τὴν εὐγνωμοσύνην του, καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι οὔτε εὐγνωμοσύνη βλαστάνει εἰς τὰ στήθη τοῦ ὑπηρετοῦ σου (καὶ εἶνε λίαν δικαία ἢ στείροτης αὕτη ἀφοῦ ἡ εὐμένεια καὶ ἀφιλαυτία σου ἦτο μετὰ ὑπολογισμόν), οὔτε κερδαίνει τίποτε ὡς ἀντάλλαγμα τῆς εὐμενοῦς καὶ ἀφιλαυτοῦ πολιτικῆς σου. Ἐσο ὅμως εὐμενῆς καὶ ἀφιλαυτος ἄνευ οἰουδήποτε οἰκονομικοῦ ὑπολογισμοῦ, καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι ὅλαι αἱ οἰκονομικαὶ συνθήκαι θὰ ἱκανοποιηθῶσιν αὐτομάτως ἢ εὐγνωμοσύνη θὰ βλαστήσῃ εἰς τὰ στήθη τοῦ ὑπηρετοῦ σου αὐθορμήτως, ἢ πρὸς αὐτὸν ἐλευθεριότης καὶ φιλοφροσύνη σου θὰ ἔχῃ τὴν ἀξίαν τῆς εἰς τὸ ἄριον.*

Ἐρευνήσωμεν ἤδη ἕτερον χαρακτηριστικὸν παράδειγμα μεταξύ ἐργάτου καὶ προϊσταμένου,

* Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐκτυλίσσει λίαν ἀριστοτεχνικῶς μυθιστορήματά τινά τοῦ Δίκεως, ἰδίως τὸ Hard Times ἔνθα ἡ ἀνάλυσις τοῦ νόμου τῆς στοργῆς εἶνε ἔργον μεγάλης ἐθνικῆς σπουδαιότητος.

Δάβωμεν τὸν διοικητὴν ἑνὸς τάγματος καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ. Ὡς καὶ προηγουμένως εἶδομεν ὁ ἀξιωματικὸς δύναται ἐνίοτε νὰ ἐπιτύχη ψευδοϊκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Στιβαρὸς ἀξιωματικὸς δύναται νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ καλλήτερον ἀξιωματικοῦ εὐμενοῦς ἀλλὰ μὴ στιβαροῦ, ἀλλ' ἂν συνυπάρχωσιν ἡ γλυκύτης καὶ στοργὴ μετὰ τῆς συνέσεως καὶ αὐστηρότητος, τὰ ἀποτελέσματα θὰ εἶνε ἀπείρως ἀξιολογώτερα. Οἱ ἄνδρες σώματος οὗ ὁ ἀρχηγὸς μεριμνᾷ περὶ τῶν προσωπικῶν συμφερόντων ἐκάστου στρατιώτου θ' ἀποβῶσι μεγάλου σθένους καὶ μεγάλης ἀντοχῆς ἀπλῶς καὶ μόνου λόγῳ τῆς πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀγάπης καὶ λόγῳ ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν χαρακτήρα του. Καὶ ὅσω μείζων ὁ ἀριθμὸς τῶν τοιούτων στρατιωτῶν τόσο ἀλαθητότερον ὁ ὑπὸ ἔρευναν νόμος ἐφαρμόζεται. Συμβαίνει ἐνίοτε ν' ἀποβῆ ἐπιτυχὴς μὴ εὐφοδος μεθ' ὅλην τὴν ἀντιπάθειαν ἣν αἰσθάνονται οἱ ἄνδρες πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῶν, ἀλλὰ σπανιώτατα ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐκέρδησε μάχην στρατηγὸς μὴ ἐμπνεῶν πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἄνδρας ἀγάπην.

Ἐὰν ἀνωτέρω εἶνε ἀπλᾶ παραδείγματα. Ἄλλὰ μᾶλλον περίπλοκα εἶνε τὰ ἀφορῶντα σχέσεις μεταξὺ ἐργοστασιάρχου καὶ ἐργατῶν.

[Τὸ τέλος τοῦ κειμένου θὰ δημοσιευθῆ ἐν τῇ ΕΡΕΥΝῃ τοῦ Ἰουλίου.]

Καὶ ἡ ἀρίστη κυβέρνησις δὲν εἶνε τι πλέον ἢ ἀριστα συστηματοποιημένη βιαιοπραγία. Βιαιοπραγία καὶ Χριστιανισμὸς εἶνε ἀσυμβίβαστα ἐπομένως ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων κυβέρνησις χριστιανικὴ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Τολστόης.

Ἄκυβερνησία ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ζῆσῃ εἰμὴ ἐν κοινωνίᾳ ὁμοίων, ἀλλ' ὁ γνήσιος Χριστιανισμὸς λύει τὸ πρόβλημα ἐξηγῶν ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία δέον νὰ κυβερνᾶται ὄχι ὑπὸ προσώπων, ἀλλὰ ὑπὸ ζωσῶν ἰδεῶν καὶ ὑγιῶν ἀρχῶν. Κυβέρνησις ὑπὸ προσώπων ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀκυβερνησίαν. Βαλλοῦ.

Κῶρα ἣς οἱ κυβερνῆται κυβερνῶνται ὑπὸ χρηματιστῶν βαδίζει κατ' εὐθείαν εἰς τὸν ὄλεθρον. *John Burns.*

Δὲν δύναται νὰ φαντασθῶ κοινωνίαν ἄνευ δούλων. Ἄλλὰ δὲν εἶνε ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ τις τὴν ἰδέαν μελλούσης τινοῦ κοινωνίας ἔνθα ἡ ἀναγκαία ἐργασία ἦν σήμερον ἐκτελοῦσιν οἱ δούλοι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῆ ὑπὸ σιδηρῶν. Τότε βεβαίως ἡ δουλεία θὰ ἦτο περιττὴ. Ἀριστοτέλης.

[Ἡ προφητεὺς εἶπε ὑπὸ τοῦ διορατικωτάτου φιλοσόφου ἐποχὴ ἦλθεν, ἀλλὰ τὸ συμπέρασμα του δὲν ἐφηρμόσθη. Πᾶσα ἡ ὑπὸ τῶν δούλων τὸ πάλαι ἐκτελουμένη ἐργασία δύναται σήμερον νὰ ἐκτελεσθῆ ὑπὸ σιδηρῶν· μολαταῦτα εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῆς ἐξαναγκάζονται ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν ὀνομάζονται πλέον δούλοι, ἀλλὰ ἐργάται. Ε.]

“Ὅπως οἱ ἄλλοι πράττουν οὕτω καὶ ἐγὼ θὰ πράξω. Τὰ ἄνευ τῆς νεότητός μου τὰ παραιτῶ. Λυποῦμαι διὰ τοῦτο, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῶ, νὰ ὠφελθῶ καὶ νὰ εὐδοκμήσω· οἱ δὲ ῥομαντικοὶ πόθοι, αἱ γενναῖαι ἰδέαι, καὶ τὰ μεγαλουργὰ σχέδια ἄς περιμένουν ἄλλους καιροὺς καταλληλοτέρους.” Ἄμα εἶπε τοῦτο, ὁ ἐντὸς σου ἄνθρωπος ἐξατμίζεται. Ἄμα σκεφθῆς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ καλλονὴ τῆς τέχνης, τῆς ποιήσεως, καὶ τῆς ἐπιστήμης μαραινεται, ὡς ἐμαράνθη πλέον ἢ ἀπαξ ἐν ταῖς καρδίαις χιλιάδων, χιλιάδων ἀνθρώπων. Ἐμερσον.

ΟΥΤΕ ΜΕΤΑ, ΟΥΤΕ ΑΝΕΥ.

ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΚΟΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΓΡΑΦΕΝ ΠΡΟ ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΕΤΩΝ.

[Μετάφρασις ἐκ τοῦ σανσκριτικοῦ.]

Ἐν ἀρχῇ ὁ Ἰουάστης, θέλων νὰ δημιουργήσῃ τὴν γυναῖκα, παρέτηρησεν ὅτι εἶχεν ἐξαντλήσει ὅλα τὰ ὕλικά δημιουργήσας τὸν ἄνδρα καὶ δὲν ἐναπέμειναν ἄλλα στερεὰ στοιχεῖα. Εὐρεθεῖς ὅθεν πρὸ μεγάλου προβλήματος, ἐσκέφθη ἐμβριθῶς καὶ ἔπραξεν ὡς ἐξῆς· ἔλαβεν τὴν στραγγυλότητα τῆς σελήνης καὶ τὰς καμπύλας τοῦ κισσοῦ, τὸ προσκολλητικὸν τοῦ ἐλικοειδοῦς κλαδίσκου καὶ τὸ τρομῶδες τῆς χλόης, τὸ λεπτοφύνης τοῦ καλάμου καὶ τὸν χροῦν τῶν ἀνθέων, τὴν ἐλαφρότητα τῶν φύλλων καὶ τὸ κονδυλιοειδὲς τῆς προβοσκίδος τοῦ ἐλέφαντος, τὸ βλέμμα τῆς ἐλάφου καὶ τὸ ἐσμοφύρητον τῆς μελίσης, τὴν φαιδρὰν γηθοσύνην τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος καὶ τὰ δάκρυα τῆς νεφέλης, τὴν ἀστασίαν τῶν ἀνέμων καὶ τὴν δειλίαν τοῦ λαγοῦ καὶ τὴν μεταιοδοξίαν τοῦ ταῶ, τὴν ἀπαλότητα τῶν στέρνων τοῦ ψιττακοῦ καὶ τὸ ἀκράδαντον τοῦ ἀδείμαντος, τὴν γλυκύτητα τοῦ μέλιτος καὶ τὴν σκληρότητα τῆς τίγρεως, τὴν θαλπερὰν ἀναλαμπὴν τοῦ πυρὸς καὶ τὸ λίλον τοῦ θωός, τοὺς γουργουρισμοὺς τῆς τρυγῆνος καὶ τὴν ὑποκρίσιαν τοῦ γερανοῦ καὶ τὴν πίστιν τοῦ σιχοῦ. Συμμίξας πάντα ταῦτα ἔπλασε τὴν γυναῖκα καὶ τὴν ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνδρα.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα ὁ ἀνὴρ ἦλθεν πρὸς αὐτὸν λέγων “Κύριε, αὐτὸ τὸ πλάσμα τὸ ὁποῖον μοῦ ἔδωκες καθιστᾷ τὴν ζωὴν μου ἀθλίαν· λαλεῖ ἀδιακόπως, μὲ βασανίζει εἰς τὸ ἔπακρον. Δὲν μὲ ἀφίνει ποτὲ ἐν τῇ ἡσυχίᾳ μου, ἀπασχολεῖ ὅλον τὸν καιρὸν μου, κλαίει διὰ τὸ τίποτε, καὶ δὲν ἀσχαλεῖται εἰς τίποτε. Ἦλθα νὰ σοῦ τὴν ἐπιστρέψω διότι δὲν δύναμαι νὰ ζῆσω μετ' αὐτῆς.”

Ὁ δὲ Ἰουάστης εἶπε· “Πολὺ καλὰ, ἄφες τὴν,” καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα ὀπίσω.

Ἐπειτα μετὰ μίαν πάλιν ἐβδομάδα, ὁ ἀνὴρ ἐπανῆλθεν εἰς αὐτὸν λέγων· “Κύριε, ἡ ζωὴ μου εἶνε ἀθλία καὶ μονότονος ἀφ' ὅτου σοῦ ἐπέστρεψα αὐτὸ τὸ πλάσμα· τὴν ἐνθυμοῦμαι πῶς ἐχόρευε καὶ ἐτραγῶδει, πῶς μὲ ἐκύτταζεν ἀπὸ τὰς ἄκρας τῶν ὀφθαλμῶν τῆς, πῶς ἔπαιζε μαζὺ μου καὶ προσεκολλᾶτο ἐπάνω μου, καὶ ὁ γέλωσ τῆς ἦτο μουσικὴ καὶ ἦτο ὠραία ιδέσθαι καὶ ἀπαλὴ ἄψασθαι. Ὡστε, παρακαλῶ, δός μου τὴν ὀπίσω.”

Ὁ δὲ Ἰουάστης εἶπε· “Πολὺ καλὰ, λάβε τὴν” καὶ τὴν ἐπέστρεψεν εἰς αὐτόν.

Τότε μετὰ τρεῖς ἡμέρας, πάλιν ὁ ἀνὴρ ἦλθεν εἰς τὸν Ἰουάστην λέγων· “Κύριε, δὲν ἠξέυρω τί συμβαίνει, ἀλλὰ ἐν συνόλῳ κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αὐτὴ μοῦ εἶνε μᾶλλον ἐνόχλησις παρά εὐχαρίστησις. Ὡστε, παρακαλῶ, λάβε τὴν ὀπίσω.”

Ἄλλ' ὁ Ἰουάστης εἶπεν· “Ἀπελθε, δὲν δέχομαι περισσύτερα ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ζητήματος. Πρέπει νὰ τὰ καταφέρῃς σὺ ὅπως δύνασαι.”

Τότε ὁ ἀνὴρ εἶπεν· “Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ζῆσω μετ' αὐτῆς.”

Καὶ ὁ Ἰουάστης ἀπήνησεν· “Ὅτε δύνασαι νὰ ζῆσῃς ἄνευ αὐτῆς.” Καὶ στρέψας τὰ νῶτα ἐξηκολούθησε τὰς ἐργασίας Του ἀφήσας τὸν ἄνδρα μὲ τὸ πρόβλημα.

Ὁ δὲ ἀνὴρ ἔκτοτε συλλογίζεται· “Τί ποιητέον; Δὲν δύναμαι νὰ ζῆσω μετ' αὐτῆς καὶ δὲν δύναμαι νὰ ζῆσω ἄνευ αὐτῆς.”

Εἰς ὑποψήφιος, λέγει ἡ λονδινεῖα ἐφημερὶς Labour Leader, περαινῶν τὴν δημηγορίαν του ἐν τινι κωμοπόλει εἶπε· “Τώρα συμπολίται, σὰς ἀποχαιρετῶ καὶ μεταβαίνω εἰς τὴν γείτονα πόλιν ἔνθα ὀργανίζεται ἔκθεσις χοίρων καὶ ὄνων. Ὅχι ὅτι ἐνδιαφέρομαι ποσῶς διὰ χοίρους καὶ ὄνους, ἀλλὰ ἐπιέγομαι νὰ διαβεβαιώσω τοὺς φορολογουμένους ὅτι εἶμαι εἰς ἐξ' αὐτῶν.”

ΕΡΕΥΝΗΜΑΤΑ.

ΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΙΣ.

Καθ' ὅλας τὰς πιθανότητας ὁ λόγος δι' ὃν τρώγομεν εἶνε διὰ τὴν ἀντλήσωμεν ἐκ τῆς τροφῆς χημικόν τι στοιχείον ζωτικότητος ὅπερ ὁ ὀργανισμός, φαίνεται, ἀπαιτεῖ. Τί πρᾶγμα εἶνε αὐτὸ τὸ στοιχείον δὲν γνωρίζομεν. Γνωρίζομεν μόνον ὅτι εἶνε στοιχείον ζωτικότητος, ἴσως ὀξυγόνον, ἴσως ἄλλο τι. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι τὸ στοιχείον αὐτὸ ὑπάρχει εἰς ὅλας τὰς οὐσίας ἃς καλοῦμεν τροφάς. Ἀφομοιοῦντες τὰ τρόφιμα εἰς τὸ σύστημα ἀντλούμεν τὸ ἐν αὐτοῖς στοιχείον ζωτικότητος. Οἱ μέγιστοι τῶν χημικῶν καὶ βιολόγων ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀνεύρεσιν συνδυασμοῦ δίδοι-τις τὸ ἀπαιτούμενον πρὸς ἀντλήσιν ζωτικὸν στοιχείον ἐν ὄγκῳ ὡς οἶον τε μικρῷ, καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ ἐρευνηταὶ οὗτοι θὰ εὕρωσι τὸ ζητούμενον. Χημικὴ τις μεγαλοφυΐα θὰ ἀναγγεῖλη ἡμέραν τινὰ ὅτι κατώρθωσε τὴν ἐξαγωγήν ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ ἐκ τοῦ ἐδάφους τὸ ζωτικὸν στοιχείον ὅπερ ὁ ὀργανισμός μας πεινῶν ἐπείγεται νὰ ἀντλήσῃ ἀπὸ τὰς σάρκας τῶν ζῴων καὶ ἀπὸ τὰς ἴνας τῶν φυτῶν. Τὸ κρέας οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ συμπεπυκνωμένη μάζα φυτικῶν οὐσιῶν, καὶ μέχρι τινὸς ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ στίδιον τῆς ἐξελέξεως εἰς ὃ εὐρίσκεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἡ περαιτέρα φύσις τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπτύξεως ἐπιβάλλει ἔρευναν τρόπου τροφῆς καταλληλοτέρου φυσιολογικῶς καὶ ἀνθρωπικωτέρου ἠθικῶς. Ἡ νέα συνειδησις ἐξανίσταται ὀλόκληρος κατὰ τῆς ἰδέας τοῦ σφάζειν ἔμψυχα ὄντα χάριν τροφῆς, καὶ τὸ αἶσθημα τοῦτο ὠρίμασεν ἱκανῶς ὥστε νὰ καθιστᾷ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον δραστηρίαν τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ ζωτικῆς στοιχείου, ἐντὸς ὅσῳ τὸ δυνατόν ἐλαχίστης μάζης. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ χιλιάδες τινὲς ἀνθρώπων, ἐκ τῆς ἠθικῆς ἀριστοκρατίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀντελήφθησαν ὅτι τὸ ἀπαιτούμενον πρὸς ἀντλήσιν ζωτικὸν στοιχείον εὐρίσκεται καὶ εἰς τροφὰς μὴ συνεπαγομένας σφαγῆν. Αὐτοὶ εἶνε οἱ πρόδρομοι τῆς νέας συνειδήσεως ἣτις θὰ καταστήσῃ μετ' οὐ πολὺ ἀδύνατον τὴν κρεοφαγίαν ἐκ λόγων βδελυγμίας διὰ τὸ ἀποτρόπαιον αὐτῆς καὶ παρά φύσιν. Τότε ἀκριβῶς θὰ συμπέσῃ ἢ ἀνακαλύψῃς τοῦ ζητουμένου στοιχείου. Αἱ ἀνακαλύψεις φαίνονται συμπτώσεις, ἀλλ' εἶνε πρᾶγματι λίαν λελογισμένα, διότι τὸ ἀνθρώπινον γένος πάντοτε εὐρίσκεται εἰς μεταβατικὴν κατάστασιν ἀπὸ τοῦ χθαμαλοῦ εἰς τὸ ὑπέρτερον, ἕκαστον δὲ βῆμα πρὸς τὰ ἄνω ἀπαιτεῖ ἐπιτακτικῶς λεπτότερον βαθμὸν διαίτης, καὶ ἐπειδὴ πᾶσα ἐπιτακτικὴ ἀπαίτησις τῆς προϋούσης ἀνθρωπίνης φύσεως, κατ' ἀνάγκην ἱκανοποιεῖται, ἀφοῦ ἐν τῷ σύμπαντι ὑπάρχει ἀνεξάντλητος πηγὴ ἱκανοποιούσα πᾶσαν χρείαν, ἀναφύονται αἱ ἀρμόδιαι συνθήκαι οἷονεὶ ἀπροσδοκῆτως καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν ὁμοιάζουσιν ἄλλοτε πρὸς συμπτώσεις καὶ ἄλλοτε πρὸς κατορ-

θώματα μιᾶς φυλῆς ἢ ἐνὸς ἀτόμου. Ἐν συμπεράσματι, φυσιολογικῶς καὶ χημικῶς εἶνε ἀδιάφορον πότεν ἀντλεῖται τὸ ζωτικὸν στοιχείον οὐ ἔχει ἀνάγκην ὁ ὀργανισμός, ἠθικῶς δὲ καὶ κοινωνιολογικῶς εἶνε ἀποτρόπαιον καὶ ὀπισθοδρομικὸν νὰ ἀντλεῖται ἀπὸ τὰς σάρκας τῶν ἐμψύχων ὄντων. Καλλιτεχνικῶς, τί βαρβαρότερον ἐνὸς ὀρθοδόξου πολυτελοῦς γεύματος; Τί δὲ γοητευτικώτερον τοῦ ἀπλοῦ λιτοῦ φαγητοῦ τοῦ συνισταμένου ἐξ ὑγιῶν προϊόντων τῆς γῆς, εὐκόλως παρασκευαζομένου καὶ ἐν ἀληθείᾳ εὐφροσύνη τρωγομένου. Ἐν γεῦμα, φέρ' εἰπεῖν, ἀποτελούμενον ἐκ καλῆς σαλάτας καὶ τυροῦ περιέχει ἀποχρῶσαν δόσιν προτεΐνης. Τὰ νωπὰ πιζέλια ἐπίσης εἶνε συμπεπυκνωμένη μάζα προτεΐνης, καθὼς καὶ τὰ νωπά, ἐτι δὲ πλέον τὰ ξηρά, φασόλια. Ἐπάρχει ἐν εἶδος φασολίου λευκοῦ καὶ εὐμεγέθους ὅπερ εἶνε ἀληθῶς πολῦτιμον ὡς τροφή, καὶ ἡδύνατο νὰ καλλιεργηθῇ εὐκόλως εἰς μεγάλας ποσότητας. Περιττὸν νὰ εἴπω τι περὶ τῆς ἰξίας τῶν καρῶν ὡς συμπεπυκνωμένης τροφῆς καὶ τῶν ἄλλων ὀπωρῶν ὃν τόσην ποικιλίαν ἡδύνατο νὰ παρέχῃ ἢ γῆ καλλιεργουμένη καταλλήλως πρὸς τοῦτο. Ἐκ τῶν καρῶν ἐν Ἀμερικῇ κατασκευάζεται ἄριστον βούτυρον καὶ ἐκ τῶν καστανῶν ποικίλοι πλακοῦντες. Πολῦτιμος τροφή εἶνε τὰ κρόμμου, ἢ τομάτα, οἱ ἐρέβιθοι, ἐκ δὲ τῶν ὀπωρῶν ἢ βανίνα, τὰ ἄπια, τὰ μῆλα, οἱ φοίνικες (οἵτινες καὶ μόνοι ἄρκοῦσι νὰ διατηρήσωσι τὴν ζωὴν), τὰ σῦκα, τὰ ῥοδάκινα, τὰ δαμάσκηνα, κλπ. Ἡ θαυμαστὴ αὕτη ποικιλία τῶν τροφῶν δὲν προέκυψεν εἰς μάτην, ἀλλ' ἔχει τὸν λόγον τῆς. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἀναμφιβόλως καρποφάγος, ὄχι κυρίως χορτοφάγος, καὶ δὲν ἔχει οἷοσδήποτε ἡμῶν ἢ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς μεγίστης ποικιλίας τῶν καρπῶν καὶ τῶν καρῶν, ἀσπαζόμενος βίον ἰσπλότητος, ἵνα ἴδῃ ὅτι ὀλιγίστη εἶνε ἡ ποσότης τῆς τροφῆς ἣν ἀπαιτεῖ καὶ οὐχὶ ἐπιμόχθως θὰ τὴν ἐπετύγχανεν ἀντλῶν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους διὰ τῶν χειρῶν του, καὶ ζῶν ἐν στενῇ συναφείᾳ πρὸς τὴν φύσιν, ἀντὶ νὰ ἀκρωτηριάσῃ ἑαυτὸν ψυχικῶς ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ συναγωνισμοῦ, καὶ τῶν ὀλεθρίων ψυχικῶν ἐπιδράσεων αἵτινες ἀφαιροῦσι πᾶσαν ζωτικότητα ἀπὸ τὰ κέντρα τῶν πόλεων. Εἰς τὸν ἀκρωτηριασμόν τοῦτον δέον νὰ ἀποδοθῇ ἢ ἐμμουή τῶν πολλῶν εἰς τὴν βάρβαρον ἔξιν τῆς κρεοφαγίας, ἀλλ' ἡ ἐξέλιξις τοῦ γένους δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν ἂν τὴν ἀκολουθοῦσι πολλοὶ ἢ ὀλίγοι. Ὅταν πρόκειται νὰ κίμῃ ἐν βῆμα ἐξολοθρεῖται πάντας τοὺς μὴ ἀκολουθοῦντας αὐτὴν, ὡς ἀναπήρους.

ΠΡΟΤΥΠΟΝ ΚΤΗΜΑΤΟΣ.

Ὡς ἐν ὀλίγοις εἶπομεν ἐν προηγουμένῳ τεύχει, ὁ ἐν Κενισβέργῃ καθηγητῆς τῆς Γεωργίας κ. Βακχάουζ ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειάν του τὸ ἐκτενὲς καὶ ὑπὸ πολλῶν χρεῶν βεβαρημένου κτήμα Κυδνάου ἐν τῇ ἀνατολικῇ Πρωσσίᾳ ἐπὶ τῷ σκοπῷ

ἵνα δόση ἔμπρακτον ἀπόδειξιν τῆς θεωρίας του ὅτι πᾶν ἔδαφος δύναται νὰ καταστήθῃ προσοδοφόρον διὰ τῆς βοήθειας τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων τῆς νεωτέρας Γεωργίας. Ὁ καθηγητὴς ἐδημοσίευσε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τριετοῦς πείρας του, ἐν συγγράμματι δι' οὗ περιγράφει λεπτομερῶς τὰς μεθόδους του. Ἐντὸς τῆς τριετίας κατώρθωσε νὰ ἐξασφαλίσῃ κέρδος 2 % ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τοῦ χρησιμοποιηθέντος διὰ τὸ κτῆμα καὶ προῦπολογίζει διὰ τὴν προσεχῆ τριετίαν κέρδος 3—3½ %.

Ἴδου δὲ τί λέγει ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ βιβλίου: “Ἐὰν ἐγώ, παλαιῶν κατὰ μεγίστων δυσκολιῶν, ἀγνοῶν τὸν τόπον καὶ τοὺς κατοίκους, κατάφορτος ἀπὸ πολλὰς ἄλλας ἀσχολίας, μὴ ἔχων τὴν ἐλαχίστην χρηματικὴν ἐπικουρίαν ἀπὸ τὴν κυβερνήσιν, οὐδὲ ἀπὸ οἰανδήποτε γεωργικῆν ἑταιρείαν, καὶ ἀνακοπτόμενος ὑπὸ πολλῶν σφαλμάτων ἅτινα μόνον ἀνακαλύπτονται διὰ τοῦ πειράματος, κατώρθωσα ὑπὸ τραχὺ κλίμα, ἐπὶ δυσμενοῦς ἐδάφους, ἐντὸς τριετίας νὰ ἐξασφαλίσω κέρδος ὀκτὼ χιλιάδων μάρκων κατ' ἔτος ἀπὸ κτῆμα ὅπερ καθ' ὅλην τὴν προηγουμένην ἑξαετίαν ἔφερε ζημίαν τεσσάρων χιλιάδων μάρκων κατ' ἔτος, τοῦτο συμβαίνει μόνον καὶ μόνον διότι ἔθεσα εἰς ἐφαρμογὴν ἐπιστημονικὰς ἀρχάς. Ἐνθαρρυνόμενος ὅθεν ὑπὸ τῶν γεγονότων τούτων, τολμῶ ἤδη νὰ εἶπω ὅτι ἡ Γεωργία ὀφείλει νὰ κάμῃ δραστηρίαν χρῆσιν τῶν νεωτέρων προόδων τῆς Ἐπιστήμης. Ἀλλὰ ἀφ' ἑτέρου τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι καὶ ἡ Ἐπιστήμη ὀφείλει νὰ βαδίσῃ ἐπὶ ἀλλοίωσιν ἢ τὸ πρόσθεν γραμμῶν ἵνα ἡ ἔρευνα ἐπεκταθῇ εἰς τὴν σφαῖραν τῆς Γεωργίας. Προσέτι τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι εἶνε οὐσιώδεις καὶ αἱ μέθοδοι τῆς διοικήσεως τῶν κτημάτων νὰ μεταρρυθμισθῶσιν ἄρδην. Δὲν διστάζω νὰ προσθέσω ὅτι γῆ μετρίως γονιμότητος, ὑπὸ οἰανδήποτε συνθήκας δύναται νὰ δόσῃ ἱκανὸν κέρδος ἀρκεῖ νὰ υποβληθῇ εἰς καλλιέργειαν βασιζομένην ἐπὶ ἐπιστημονικῶν ἀρχῶν.”

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ.

Συνεπεὶα πολλῶν φόνων καὶ θανατικῶν ἐκτελέσεων γενομένων ἐσχάτως ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ κατὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς πόλεμος εἶνε ὑπὲρ ποτε σφοδρὸς ἀπὸ τινος. Ἡ Ρωσσία, ἡ Ἰταλία, ἡ Ὁλλανδία, ἡ Πορτογαλλία καὶ ἡ Ρωμανία κατήργησαν τὴν θανατικὴν ποινὴν καὶ μολαταῦτα οὐδόλως ἠῤῥησαν οἱ φόνου εἰς τὰς εἰρημένας χώρας. Ἀφ' ἑτέρου οὐδόλως ἠλαττώθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ, Ἰσπανίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἐνθα ἡ ποινὴ διατηρεῖται. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ὡς φόβητρον οὐδόλως ἰσχύει οὔτε ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἀποτρέπει τὸν κακοῦργον ἀπὸ τῆς διαπράξεως φόνου, ἀλλως τε καὶ πάντοτε ὑπάρχει πιθανότης 5 πρὸς 1 ὅτι θὰ διαφύγῃ τὴν ἐσχάτην ποινὴν. Ἐτερον ἐπιχείρημα προβαλλόμενον κατὰ τῆς ποινῆς εἶνε τοῦτο ὅτι προσγίγνεται μέγα ἄδικον εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ καταδίκου διὰ τοῦ οὐείδους

ὅπερ ἡ πολιτεία προσάπτει εἰς πάντα συγγενῆ του. Ἡ θανατικὴ ποινὴ εἶνε οὐδὲν ἄλλο ἢ ἐκδίκησις, καὶ ἡ ἐκδίκησις μεταξὺ πεπολιτισμένων εἶνε ἔκτοπος καὶ ἀνωφελής. Ὁ πολιτισμὸς ἀπατεῖ νὰ ἐρευνήσωμεν τίς ἡ ῥιζικὴ αἰτία τῶν κακοῦργημάτων καὶ νὰ ἄρωμεν αὐτὴν ἐκ τῆς ῥίζης, μᾶλλον παρὰ νὰ ἀρκούμεθα εἰς τὴν ἐκδικητικὴν τιμωρίαν τῶν ἐγκλημάτων.

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΓΗΡΑΤΟΣ.

Τὸ τελευταῖον δόγμα ὅπερ οἱ ἱεροφάνται τῆς Ἐπιστήμης μᾶς ἐξαγγέλλουσι περιέχεται εἰς τὸ πρόσφατον σύγγραμμα τοῦ περιωνύμου Ῥώσου βιολόγου Μετσινικόφφ. Ἴδου αὐτό. “Ἡ φύσις ἐνῶ ἔπλαττε πίθηκον ὑπέπεσεν εἰς παραδρομὴν πλίσασα καὶ ἄνθρωπον. Ὅλαι αἱ δυσαρμονίαι αἱ ἰδιάζουσαι εἰς τὸν ἄνθρωπον πηγάζουσιν ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατ' οὐσίαν εἶνε ἔκτρομα. Οὐδέμια ἐκ τῶν διαφόρων ἐπινοήσεων πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν δυσαρμονιῶν ἀπέβη ποσῶς χρήσιμος. Ἡ Ἐπιστήμη μόνη κατώρθωσε νὰ συμπήξῃ ἕνα πολιτισμὸν καὶ ἡ Ἐπιστήμη μόνη ὑπόσχεται παρηγορίαν. Τὸ πρῶτον ἔργον εἰς τὸ πρόγραμμά της εἶνε νὰ ἐξοβελίσῃ τὸν φόβον τοῦ θανάτου, ὅστις εἶνε μία ἀπὸ τὰς δυσαρμονίας.” Ἐχων τοῦτο ὑπ' ὄψει ὁ συγγραφεὺς ἐπιλαμβάνεται νὰ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν τοῦ γήρατος καὶ λέγει: “Αἰτία τοῦ γήρατος εἶνε τὰ λευκὰ αἰμοσφαιρίδια ἢ τοὶ φαγοκύτταρα, πανσμίκριστοι ὀργανισμοὶ οἵτινες καταβροχθίζουσι μὲν λεγεῶνας ὄλας ἐχθρικῶν μικροβίων καὶ ἀποσοβοῦσιν οὕτω τὴν νόσον, ἀλλὰ ἀφοῦ καταβροχθίσωσιν ὄλους τοὺς ἐχθροὺς τούτους μὴ ἔχοντες πλέον κατὰ τίνος νὰ ἐπιτεθῶσιν ἐπίπτουσιν εἰς τὰ ὑγιῆ ὄργανα τοῦ ἀνθρώπου. Εἰσβάλλουσι κατὰ ἀναριθμήτους μυριάδας μυριάδων εἰς τοὺς νεφροὺς, εἰς τὰ ἔντερα καὶ εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Ὁ σκοπὸς τῆς Ἐπιστήμης εἶνε διττός· ἀφ' ἑνὸς νὰ προμηθεύσῃ τροφήν εἰς αὐτὰ τὰ φαγοκύτταρα καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ μεταμορφώσῃ τὸν χαρακτήρα τῶν ἐχθρῶν. Τοῦτου τοῦ διττοῦ σκοποῦ ἐπιτυγχανομένου, ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου παρατείνεται ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη, τὸ γῆρας ἐξαφανίζεται καὶ ὁ θάνατος ἐπέρχεται φυσικῶς ὡς κορεσμὸς τῆς πρὸς τὸ ζῆν δίψης.” Αὐτὰ ὑπόσχεται ἡ Ἐπιστήμη καὶ δὲν θὰ ἦσαν ἄσχημα ἐὰν μᾶς τὰ ἔδιδε πράγματι ἄνευ ὄρων. Ἀλλὰ δυστυχῶς θέτει ὄρον, ὅστις εἶνε ἀπραγματοποίητος. “Πρέπει, λέγει, νὰ παραιτηθῶμεν πάσης ἰδέας ὅτι ὁ κόσμος ζωογονεῖται ὑπὸ θείας πνοῆς καὶ ὅτι ὑπάρχει συνέχεια βίου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματος.” Ἡ Ἐπιστήμη πρέπει νὰ ἐγήρασεν ἀφοῦ ὀμιλεῖ ὡς παλίμπαις. Τὸ δογματίζει, ἂν ὄχι αἰτία, εἶνε βεβαίως σύμπτωμα γήρατος.

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Ὁ Ἀγγλος ἱερεὺς Φίλλιψ γράφων ἐν τινι περιοδικῷ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ

ὀργανώση θέατρα τὰ ὅποια νὰ συντελῶσιν εἰς διακέντησιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. Νομίζομεν ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα εἰς τί συνίσταται τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ λέγοντες “θρησκευτικὸν αἰσθημα” ἐννοοῦσι δεισιδαιμονίας ἢ στενάς ἀλογίστους ἀντιλήψεις. Θρησκευτικὸν αἰσθημα εἶνε ἡ ἔφεσις πρὸς συμφιλίωσιν μεταξὺ ἀνθρωπίνων καὶ θείων, κλείς δὲ πρὸς τοῦτο εἶνε τὸ σύνθημα εὐλαβοῦ καὶ ἐρεῦνα. Ἐν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ ὑπάρχει μία θεία χορδή. Ἡ περὶ τούτου συναίσθησις καὶ ἡ μέριμνα περὶ ἀναδείξεως καὶ δονήσεως αὐτῆς, αὐτὸ καὶ μόνον εἶνε τὸ ἀληθὲς θρησκευτικὸν αἰσθημα. Εὐλαβοῦ ὄχι τὰς παραδόσεις, ἀλλὰ τὴν λαυθάνουσαν παντοδυναμίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· ἐρεῦνα ὄχι τὰς ἀθεντίας, ἀλλὰ τὸ πῶς διὰ τῶν λαυθάνουσῶν ἐν τῇ ψυχῇ δυνάμεων θὰ καταστή ἔφικτὴ ἡ βασιλεία τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εὐημερίας. Θρησκεῖαν δὲν ἀποτελοῦν αἱ ἐκκλησιαστικαὶ παραδόσεις καὶ ἀθενταίαι, ἀλλὰ ἡ ζῶσα συναίσθησις ὅτι ἀπόρροια τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ εἶνε ἡ παντοδυναμία τοῦ Ἀνθρώπου. Ἐπακολούθημα τῆς συναίσθησεως ταύτης ἀναπόδραστος ἔσται ἡ χαλιναγώγησις παντὸς ὅ,τι κτηνώδες ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει. Ἡ εἰρημένη συναίσθησις καὶ ἡ εἰρημένη χαλιναγώγησις ἐφεξῆς κραταιοῦσιν ἀλλήλας καὶ ὁ ἄνθρωπος αἴρεται εἰς περιωπὴν ὄντως θείαν. Πᾶν “θρησκευτικὸν αἰσθημα” μὴ ἄγον εἰς τὴν περιωπὴν ταύτην εἶνε μωρία καὶ δεισιδαιμονία.

Ο ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ.

Ἴνα ἀναβιβασθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς λονδινείου θεάτρου νέον τι δράμα ἀπαιτεῖται δαπάνη τεσσαράκοντα χιλιάδων φράγκων διὰ μιᾶς καὶ ἄλλων δεκαπέντε χιλιάδων φράγκων ἐβδομαδιαίως, θεωρεῖται δὲ ἀποτυχία ἐὰν ἡ παράστασις δὲν ἐξηκολούθησεν ἐπὶ ἑκατὸν τοῦλάχιστον συνεχεῖς νύκτας. Ὡστε ἐν δράμα δύναται νὰ ἀποβῇ ἀποτυχία καὶ νὰ στοιχίσῃ καὶ ἑκατὸν πενήκοντα χιλιάδας φράγκων. Ὁ δραματογράφος καὶ τεχνοκρίτης Ζερὸμ ἐν προσφάτῳ διαλέξει του ἐν Λονδίῳ ἀποφαίνεται ὅτι διὰ νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐν θεάτρῳ ὑπὸ ἔποψιν τέχνης, ἐν καὶ μόνον ἀπαιτεῖται ἐνθουσιασμός τοῦ κοινού. Ἄνευ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τούτου, οὔτε προστασία βασιλέων, οὔτε ἑκατομμυριούχων χρυσὸς δύναται νὰ κατορθώσῃ τίποτε. Προτείνει δὲ τὴν ἴδρυσιν ἀντὶ δαπάνης ἐνὸς ἑκατομμυρίου φράγκων, ἐνὸς κεντρικοῦ θεάτρου οὗ ἡ διεύθυνσις νὰ τεθῇ εἰς χεῖρας ἑταιρείας ἐργαζομένης πρὸς διακέντησιν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ κοινού περὶ δραματικά ἀριστουργήματα, κατ' ἀντίθεσιν τῶν συνήθων θεάτρων ἅτινα ἀποβλέπουσιν εἰς τὰς εἰσπράξεις καὶ ἀναβιβάζουσιν πᾶν ὅ,τι αἱ ὀμάδες τυφλῶς ὑποστηρίζουσιν ἢ, δυνάμεθα εἰπεῖν, πᾶν ὅ,τι στενοὶ κύκλοι θαυμάζουσιν ἢ προσποιοῦνται ὅτι θαυμάζουσιν.

ΨΥΧΟΦΑΝΕΙΑ.

ΛΕΙΟΘΑΥΜΑΣΤΟΣ ΣΥΜΠΡΑΞΙΣ ΔΥΟ ΚΟΣΜΩΝ.

ΟΡΑΤΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΟΡΑΤΩΝ.

Τὸ ἄρθρον μας περὶ τηλεπαθείας καὶ συνεχείας βίου μετὰ θάνατον προκάλεσε πολλὰς ἐπιστολάς σταλείσας ἡμῖν ἀπὸ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου, ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχει ἐν μέσῳ τῶν ἀναγνωστῶν μας σφοδρὸν ἐνδιαφέρον περὶ τοῦ ζωτικοῦ τούτου θέματος κρίνομεν σκόπιμον ν' ἀνακοινώσωμεν γεγονότα ἅτινα ἀπὸ πολλοῦ μὲν περιῆλθον εἰς γνῶσιν μας, ἀλλὰ διατυποῦμεν αὐτὰ ἤδη ὑπὸ τὸ φῶς προσφάτων ἐρευνῶν καὶ φαινομένων. Ἐντούτοις δὲν προτιθέμεθα νὰ κρυσταλώσωμεν πόρισμα ἢ θεωρίαν, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ παρατάξωμεν τὰ γεγονότα ἅπαξ σταθμίσαντες αὐτὰ ἐκ πάσης ἀπόψεως. Εἶνε γεγονότα καταληπτὰ πᾶσι καὶ ἀφίνομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας νὰ μορφώσωσιν οἰανδήποτε θεωρίαν ἢ φιλοσοφίαν δύνανται ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν. Ἄρκουμεθα νὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ἐσχηματίσαμεν ἀκραδαντον πεποιθήσιν περὶ τῆς βασιμότητος τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀγνότητος παντὸς ὅ,τι παραθέτομεν κατωτέρω. Ἰδίως δὲ παρακινούμεθα εἰς τὴν παράθεσιν αὐτῶν διότι πρὸ ὀλίγων ἐβδομάδων μόλις ἀπεκαλύφθη εἰς τοὺς ἐρευνητὰς τοῦ θέματος ὁ τρόπος ἐν μέρει τῆς παραγωγῆς τῶν ἐν λόγῳ καταπληκτικῶν φαινομένων. Ἄλλ' ἀρκεῖ τὸ προοίμιον. Ἡ δημοσιογραφικὴ ἡμῶν εὐθύνη ἤδη συνίσταται εἰς τὸ νὰ δώσωμεν ἐναργῆ ἰδέαν τῆς φύσεως τῶν φαινομένων τούτων. Ἡ εὐθύνη αὕτη μᾶς ἐπιβάλλει χρῆσιν νέων τινῶν λέξεων ἄς πρὸς τὸν σκοπὸν τούτου κατεσκευάσαμεν, καὶ μᾶς ἐπιβάλλει οὐχ ἥττον ἀποφυγὴν παλαιῶν λέξεων ἱκανῶν νὰ προκαλέσωσι σύγχυσιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀναγνώστου ἅτε κατασκευασθεῖσαι ὑπὸ ὕδατων ἐρασιτεχνῶν τοῦ θέματος καὶ δὴ ἐν παρελθούσῃ ἐποχῇ ὅτε ὀλίγιστα πρακτικὰ ἐγινώσκοντο. Ἡ λέξις “πνευματισμός” φέρ' εἰπεῖν, εἶνε ὄλως ἀτυχῆς λέξις, ἀλλ' ἡ ἀποφυγὴ τῆς εἶνε πολὺ δύσκολος, ἰδίως διότι καλητέρα λέξις δὲν δύναται νὰ κατασκευασθῇ, ἢ ὅποια νὰ δηλώσῃ τὴν ζῶσαν ἰδέαν ὅτι οἱ νόμοι τῆς φύσεως δὲν περιορίζονται εἰς ὅσα βλέπομεν, ἀκούομεν, θίγομεν, ἀλλ' ἐκτείνονται εἰς ἀτέρμονας ὀρίζοντας ἀντιλήψεως· ὅτι τὸ σύμπαν εἶνε ἔμπλεον πραγματικοτήτων αἵτινες δὲν ὑποπίπτουσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις μας εἰμὴ ὑπὸ εἰδικὰς συνθήκας· καὶ ὅτι εἶνε ζωτικὴ ἀνάγκη ἕκαστος ἡμῶν νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν δύο κόσμους ἀλληλεπιδρῶντας, τὸν κόσμον ὃν δύναται ν' ἀντιληφθῇ διὰ τῶν αἰσθήσεών του, καὶ τὸν κόσμον ὃν δὲν δύναται ν' ἀντιληφθῇ εἰμὴ καθόσον ἀναπτύσσει καὶ κραταιοῖ τὴν κατάλληλον πρὸς τοῦτο φρένα, ἥτις λαυθάνει ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἰδιοσυστάσει. Ἐπάρχει ἀνάγκη συμμαχίας ἡμῶν πρὸς τὸν ἀόρατον κόσμον. Τὸ σύνολον δὲ τῶν νόμων οἵτινες δεικνύουσι τὴν ὑπαρξὴν τῆς ἀνάγκης

ταύτης ὀνομάσθη "πνευματισμός" καὶ δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς μέρος τῆς ἀσχηματίστου εἰσέτι βιονομικῆς ἐπιστήμης. Αἱ τριακονταετῆς ἐρευνῶν τοῦ Μάγερς, περὶ ὧν ἱκανὰ ἔγραψεν ἤδη ἡ ΕΡΕΥΝΑ, διαλευκαίνουσιν οὐκ ὀλίγον τὰ μέχρι πρό ὀλίγου ὅλως ἀκατανόητα φαινόμενα τῆς ψυχοφάνειας (materialisation) εἰς ταῦτα δὲ ἀποκλειστικῶς θὰ ἀσχοληθῆ τὸ παρὸν ἄρθρον, καὶ ἡ ΕΡΕΥΝΑ ὀφείλει χάριτας εἰς τὴν ἀτρόμητον ἐρευνητήριαν κυρίαν Δεσπεράνς, δι' ἧς ἐπετεύχθησαν τὰ ἐναργέστερα καὶ ἀξιοπιστότερα τῶν τοιούτων φαινομένων. Τί εἶνε λοιπὸν Ψυχοφάνεια; Πῶς κατορθοῦται; Πρὶν δοθῆ ἀπάντησις εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα δεῖν νὰ προτάξωμεν μίαν παρατήρησιν. Ὁμιλοῦμεν περὶ ὕλης ὡσανεὶ ἦτο πρόδηλον ἀπὸ τί ἡ ὕλη συνίσταται. Μολαταῦτα οὐδὲ ὁ μέγιστος τῶν ἐπιστημόνων δύναται νὰ μᾶς εἴπῃ τί πρᾶγμα εἶνε αὐτὸ ὅπερ καλοῦμεν ὕλην. Ἀπὸ τί σύγκειται; Ἀπὸ λεπτεπίλεπτα μόρια καλούμενα ἄτομα, ἅτινα οὐδέποτε ἐφάπτονται ἀλλήλων, ἀλλὰ συγκρατοῦνται δι' ἀμοιβαίας συνοχῆς. Αὐτὸ ἀπαντᾷ ἡ ἐξηκριβωμένη ἐπιστήμη. Ἐντούτοις ἀπὸ τί σύγκειται τὸ πανσμίκριστον αὐτὸ ἄτομον; Ἀπὸ ἀέρια ἀπαντᾷ ἡ ἐπιστήμη. Καὶ τί εἶνε ἀέριον; Αἰθερία τις οὐσία. Καὶ αἰθήρ τί ἐστίν; Ἐδῶ σταματᾷ ἡ ἐπιστήμη διότι ἀναγκάζεται νὰ ἀπαντήσῃ ἐν παραδοξολογίαις. Ἡ μόνη ἀπάντησις τὴν ὁποίαν δικαιούμεθα λογικῶς νὰ δόσωμεν εἰς τὸ "τί ἐστὶν αἰθήρ" εἶνε ὅτι "αἰθήρ εἶνε ἐν θαυμαστότατον πρᾶγμα ὅπερ εἶνε ἐνταυτῷ οὐδὲν καὶ τὸ πᾶν." Εἰς αὐτὸ τὸ παράδοξον στοιχείον ὅπερ εἶνε συνάμα ἀνυπαρξία καὶ ὑπόστασις, εἰς αὐτὸ καὶ μόνον δύναται ν' ἀναλυθῆ πᾶν εἶδος ὕλης. Αὐτὸ τὸ θαυμαστότατον οὐδὲν εἶνε ἡ βᾶσις πάσης οὐσίας. Αὐτὸ τὸ θαυμαστότατον οὐδὲν εἶνε ἡ ἰσχυρότερον καὶ φοβερώτερον ὄλον τοῦ ὕλικου κόσμου ὅστις ἐξεπορεύθη ἐξ αὐτοῦ. Αὐτὸ τὸ οὐδὲν εἶνε ἡ θαυμαστοτάτη δύναμις ἣτις δημιουργεῖ οὐρανὸν καὶ γῆν. Διατί λέγομεν ὅτι εἶνε κράμα οὐδενὸς καὶ ἀπαντος; Διότι ὅταν φθάσωμεν εἰς αὐτὸ ἀναλύσαντες τὴν ὕλην, εὐρίσκομεν ὅτι δὲν εἶνε τίποτε, καὶ ὅταν ἐπιμείνωμεν εἰς ἐρευνᾶν ἀνακαλύπτομεν ὅτι αὐτὸ ἀκριβῶς εἶνε τὸ πᾶν. Πῶς νὰ τὸ ὀνομάσωμεν; Ὅπως καὶ ἂν τὸ ὀνομάσωμεν οὐδέποτε θὰ δυνηθῶμεν ἐπακριβῶς νὰ τὸ χαρακτηρίσωμεν ἀφοῦ εἰς τὴν ἀντίληψίν μας παρίσταται διαδοχικῶς ὡς οὐδὲν καὶ ὡς τὸ πᾶν. Ἄς τὸ ὀνομάσωμεν ἐπιστημονικῶς "κόσμιον νόμον." Πολλοὶ ἀρκοῦνται εἰς τὸ ὄνομα "Θεός" ἔστω. Ὡς ὁ Ἡράκλειτος λέγει, "πάντα ρεῖ." Τὸ στερεώτατον τεμάχιον ὕλης δύναται νὰ μεταβληθῆ εἰς ὑγρὸν, δι' ὀλίγον δὲ περισσοτέρας θερμότητος μεταβάλλεται εἰς ἀτμόν, ὅστις διαχυνόμενος περίξ ἡμῶν καθίσταται ἐντελῶς ἀόρατος καὶ ἀσύλληπτος. Μᾶζα σιδήρου δύναται νὰ μᾶς περικυκλῶνῃ, ἡ ὁποία μολαταῦτα δύναται νὰ εἶνε ἀόρατος, ἀσύλληπτος καὶ ἀνύποπτος. Ὅ,τι συμ-

βαίνει μὲ τὸν σίδηρον δύναται νὰ συμβῆ μὲ πᾶσαν ἄλλην ὕλην. Διηνεκεῖς μεταβολαί, διηνεκεῖς μεταμορφώσεις καὶ συνδυασμοὶ λαμβάνουσι χώραν ἐνώπιόν μας. Τὸ νέον μέταλλον ράδιον εἰκονίζει τί συμβαίνει ἐν πάσῃ οὐσίᾳ. Πᾶσα οὐσία ἀναπέμπει ἀκτῖνας δίκην ἀναθυμιάσεων. Πᾶν πρᾶγμα ἔχει τὴν ἀτμοσφαῖραν τοῦ καὶ ἀκτινοβολεῖ περὶ ἑαυτὸ τὰ στοιχεῖα τῆς οὐσίας του. Ἡ ἀτμοσφαῖρα τῆς Γῆς μᾶς συγκρατεῖ εἰς τὴν ζωὴν. Ἄνευ αὐτῆς τῆς ἀτμοσφαιρας δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ζήσῃ οἰουδήποτε ἐμφυχον ὄν. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀτμοσφαῖρα σύγκειται ὑπὸ ἀκτινοβολίας ἀναπεμπομένην ἐκ τῆς Γῆς. Τὰ ἐπὶ τῆς Γῆς ὄντα ἀπορροφῶσι τὰς ἀκτῖνας ταύτας, καὶ τὰς ἀποδίδουσι πάλιν εἰς τὴν στερεὰν Γῆν. Ἡ Γῆ εἶνε οἰοῦναι δεξαμενὴ τις ζωτικῆς οὐσίας, οἰοῦναι τις διὰ μ ε σ ο ς ὀργανισμὸς μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς τῶν πηγῶν τῆς ζωτικῆς οὐσίας καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡμῶν. Ἡμεῖς εἰμεθα οἰοῦναι δῖναι, ἢ κέντρα δυνάμεων ἀντλοῦντα ἀπὸ τῆς δεξαμενῆς τὴν ζωτικὴν οὐσίαν δι' ἧς ὑπάρχομεν καὶ κινούμεθα καὶ αὐξάνομεν. Κατόπιν ἡ Γῆ ἐπανακτᾷ ὅ,τι ὑπ' αὐτῆς ἀπεσπᾶσαμεν καὶ μένομεν ἀπεψιλωμένοι δῖναι, ἢ κέντρα δυνάμεων μηδενικὰ καὶ δυνάμεις ταυτοχρόνως. Τώρα τί ἐστὶ "ψυχοφάνεια" (materialisation) δὲν εἶνε δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις. Ὁμιλος ἐρευνητῶν συγκροτεῖται καὶ ἀμέσως τὸ ἐξ αὐτῶν σχηματιζόμενον περιβάλλον καθίσταται εἶδος χημείου, διότι ἕκαστος τῶν παρακαθημένων ἀναδίδει ζωτικὴν τινα οὐσίαν ἐν εἶδει ἀκτίνων ἢ ἀτμοσφαιραν. Δὲν εἶνε ποσῶς ὑπερφυσικὸν ἐὰν αὐτὴν τὴν ἀναπεμπομένην ζωτικὴν οὐσίαν πολλαπλῶν στοιχείων χρησιμοποιοῦσι δῖναι τινὲς ἀόρατοι, ὅπως ἐξυφάνωσι περὶ ἑαυτὰς, ὁρατὰς μορφὰς δίκην ἐσθήτων ἀναλογουσῶν πρὸς τὰς ἐνδυόμενας ψυχικὰς διαθέσεις. Μὲ ἄλλας λέξεις οὐδόλως παρὰ φύσιν εἶνε νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι πνεῦμα τι, ὅπερ ἔχει ἀπεκδυθῆ τῆς σαρκὸς του, καὶ ὅπερ εὐρίσκει ἀφθονίαν ζωτικῆς οὐσίας ἐν δεδομένῳ τόπῳ καὶ ὑπὸ δεδομένους ὄρους, κατορθώνει, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τὴν τέχνην καὶ τὴν πείραν, νὰ ὑφάνῃ ὁμοίωμά τι σαρκὸς παριστῶν εἰς τὸν θεατὴν τὴν ταυτότητα τοῦ ὑφαίνοντος. Ἴσως ὁ ἀναγνώστης νομίζει ὅτι αὐτὸ εἶνε θεωρία. Καθόλου. Εἶνε γεγονὸς ἐπαναληφθὲν αὐθις καὶ αὐθις εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου. Ἐννοεῖται ὅτι συνέβησαν καὶ ἀγυρτεῖαι χάριν ἀτομικῶν συμφερόντων, ἀλλὰ δὲν ἔπεται ὅτι ἐπειδὴ ἀνεκαλύφθη κίβδηλον νόμισμα διὰ τοῦτο πᾶν νόμισμα εἶνε κίβδηλον. Ἡμεῖς ὀμιλοῦμεν ἐνταῦθα περὶ γνησίων γεγονότων, διαπεπιστωμένων ἐν πάσῃ αὐθεντίᾳ. Ἡ ψυχοφάνεια εἶνε γεγονὸς τρανόν, ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος καθιστάμενον ἀνώτερον ἀμφισβητήσεως. Τί συμβαίνει λοιπὸν; Ὁμιλος ἐρευνητῶν συγκροτεῖται ἐντὸς ἡμιφωτίστου θαλάμου, ὃν εὐστόχως θὰ ὀνόμαζέ τις "σχημεῖον" καὶ μετὰ τινα λεπτά, ἢ καὶ ὄρας πολλάκις, ἀρχίζει νὰ γίνεταί ὁρατὸν

εἶδος ὁμίχλης σχηματιζομένης ἐξ ἀναθυμιάσεων τῶν παρακαθημένων. Ὁ θεατῆς δύναται εὐκρινῶς νὰ διακρίνη τὴν ὁμίχλην ταύτην περὶ τὰς κεφαλὰς, τοὺς ὤμους καὶ τοὺς ἀγκῶνας, ἐνίοτε δὲ περὶ τὰ γόνατα καὶ τοὺς πόδας τῶν συνεδρευόντων. Ἡ ὁμίχλη φαίνεται ὡσεὶ τις λεπτεπίλεπτος ὑποφώσκουσα μάζα. Πολλάκις περιδινούται βραδέως περὶ τὰ δάκτυλα καὶ αὐξάνει κατὰ τὴν πυκνότητα μέχρις οὗ παρίσταται ὡς φωτεινὴ ἐπιφάνεια βάμβακος. Ἰπτόκειται εἰς τὴν ὄρασιν, ἀλλ' ὄχι εἰς τὴν ἀφήν. Ὁ θέλων νὰ τὴν θίξῃ δὲν συλλαμβάνει τίποτε εἰς τὰς χεῖρας. Βραδύτερον ὁμως συμπυκνύεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον καὶ τότε καθίσταται καὶ ψηλαφητὴ ὁμοιάζουσα ἱστὸν ἀράχνης οἷον ἀπαντᾷ τις ἐπὶ δένδρων καὶ θάμνων κατὰ τὰς θερινὰς πρώϊας. Πολλοὶ τῶν παρισταμένων αἰσθάνονται ἀραχνοειδεῖς προσψαύσεις ἐπὶ τῶν προσώπων τῶν καὶ τῶν χειρῶν των ὄχι εὐαρέστους. Σημειωτέον ὅτι μόλις φωτισθῇ τὸ "σχημεῖον" δηλαδὴ ὁ θάλαμος, ὀλίγον τι περισσότερον, πάντα τὰ εἰρημένα φαινόμενα ἐξαφανίζονται. Ἡ ἐπίδρασις τῶν ἀκτίνων τοῦ φωτὸς ἀπεδείχθη ὅτι εἶνε διαλυτικὴ ἐπὶ τῆς ἀραχνομιχλοειδοῦς αὐτῆς οὐσίας. Θὰ προσπαθῶμεν τώρα νὰ ἀνακαλύψωμεν τὸν τρόπον καθ' ὃν ἄσαρκός τις ἀτομικότης, δηλαδὴ ἀόρατός τις δίνη δυνάμεων χρησιμοποιοῖ τὴν μυστηριώδη αὐτὴν φαιαν οὐσίαν ἣν ἀναπέμπουσιν ἐκ τοῦ ὄργανισμοῦ των τὰ μέλη τῆς συνεδρίας. Θεωρίαι πολλαὶ ἐπροτάθησαν, ἀλλ' ἡ ἀπλουστερά καὶ φυσικώτερα εἶνε αὕτη ἣτις μόνη ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ βασιζέται ἐπὶ προσφάτως παρατηρηθέντων γεγονότων καὶ νὰ λύη πολλὰ προβλήματα. Οἱ ἀναγνώσαντες τὸ περὶ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Μάγερς ἄρθρον μας ἐνθυμοῦνται ὅτι εἶνε λίαν λογικὸν νὰ παραδεχθῇ τις ὄντα ἀόρατα περίξ ἡμῶν ἅτινα ἀποβαλόντα τὴν σάρκα διὰ τοῦ θανάτου, ἀνεκάλυψαν ὅτι ἐνώ πρό τιμος χρόνου ἀπέβλεπον εἰς τὸν θάνατον ὡς πρὸς περίπτωσιν μέλλουσαν, ἤδη βλέπουσι μετ' ἐκπλήξεως ὅτι ὁ θάνατός των εἶνε περίπτωσις ἀνήκουσα πλέον εἰς τὸ παρελθόν. Τί φυσικώτερον παρὰ νὰ ποθῶσι τότε νὰ εὕρωσι μέθοδον νὰ μᾶς πληροφορήσωσι περὶ τούτου; Ἡ διαθέουσα τὸ "σχημεῖον" ζωτικὴ οὐσία παρέχει εἰς αὐτὰ τὰ ἄσαρκα ὄντα τὴν ποθητὴν εὐκαιρίαν, καὶ δὲν τοῖς ἀπομένει εἰμὴ νὰ μάθωσι τὸν τρόπον νὰ τὴν ὑφάνωσι καὶ οὕτω κατορθώσωσι τὴν ψυχοφάνειαν καὶ δύναται τις νὰ συμπεράνη ὅτι ἡ τέχνη ἢ ἐπιστήμη τῆς χρησιμοποίησεως θὰ καλλιεργείται ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως τελειοποιηθῶσιν ὅσῳ τὸ δυνατόν περισσότερον καὶ οὕτω ἐπιφαίνωνται εἰς τοὺς ἐνσάρκους ὅσῳ τὸ δυνατόν ἐντελέστερον. Ἡ ψυχοφάνεια οὕτω ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν συνεργασίαν μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν, μεταξὺ δηλαδὴ ἀσάρκων καὶ ἐνσάρκων. Ἐκεῖ μὲν πρέπει νὰ μάθωσι τὴν τέχνην τοῦ ὑφαίνειν ἐδῶ δὲ πρέπει νὰ εὕρισκωνται πρόσωπα ἱκανὰ νὰ

ἀναπέμπωσι τὴν ἀναγκαίαν ὕλην, ἐν προσηκούσῃ μάλιστα ποιότητι καὶ ὑπὸ εὐνοϊκᾶς συνθήκας. Ἰπάρχουσιν ἄνθρωποι ἔχοντες ἐκτάκτως μεγάλην ἀναπεμπτικὴν δύναμιν, ἰδίως γυναῖκες, καὶ οἱ τοιοῦτοι ἐπιζητοῦνται τοποθετούμενοι ὡς δεξαμεναί, ἢτοι διάμεσοι ὄργανισμοὶ περὶ τοὺς ὁποίους ἐργάζονται οἱ ἀόρατοι ὑφανταί. Μία τοιαύτη δεξαμενὴ (ἢ ὀνομαζέσθω ἐφεξῆς "διάμεσος") ὄχι μόνον ἀναπέμπει ζωτικὴν οὐσίαν ἐξ ἑαυτῆς, ἀλλὰ καὶ καθίσταται κέντρον ἔλξεως τῶν ἄλλων ἐν τῷ σχημεῖῳ ἀκτινοβολιῶν. Διατοῦτο ἡ ψυχοφάνεια κατορθοῦται πάντοτε ἐγγύτατα τῆς "διαμέσου," ἐξ οὗ ἄλλοτε ἐμορφώθη ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὅλη ἡ χρησιμοποιομένη ζωτικὴ οὐσία ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ πρόσωπον τὸ χρησιμεῖον ὡς "διάμεσος." Περὶ αὐτὸ λοιπὸν συγκεντροῦται ὅλη ἡ ἐν τῷ θαλάμῳ διαθέσιμος οὐσία, καὶ δυνάμεθα ἤδη κάλλιστα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι περὶ αὐτὴν συνηλθεν ὁμιλος ἀοράτων φίλων μας οἵτινες πρόκειται νὰ ὁρατοποιήσωσιν ἢ καὶ ἀπτοποιήσωσιν ἑαυτοὺς πρὸς χάριν μας καὶ πρὸς χάριν τῆς ἀληθείας. Αἰφνης βλέπομεν τὴν μάζαν κίλινδουμένην ὡς τολύπην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, κατόπιν ἀνυψουμένην βαθμηδὸν καὶ χωροῦσαν μέχρι ὕψους ἀνθρωπίνου ἵναστήματος. Διηνεκῆς τις κίνησις παρατηρεῖται ἐντὸς τῆς μάζης, ἀκριβῶς ὡσανεὶ ἐμφυχόν τι ὄν ἡσχολεῖτο εἰς δραστηρίαν ἐργασίαν ἐν τῷ βυθῷ πυκνοῦ τινος νέφους. Οὕτως πρὸ τῶν ὀμμάτων μας συντελεῖται ἀληθῆς νεφεληγερεσία. Ἡ νεφέλη συγκυκᾶται καὶ προσλαμβάνει ὄψιν κυματόεντος, βράζοντος ὄγκου ἀτμοῦ. Μετ' ὀλίγας στιγμᾶς τὸ ἐκ νεφέλης περικάλυμμα καταρτίζεται εἰς ἐναργέστατον, ἀναμφισβήτητον πέπλον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον λεπτοῦφαντον. Ὀλίγαι στιγμαὶ ἀκόμη καὶ ὁ πέπλος αὐτὸς ἀπορρίπτεται ἀποκαλύπτων μορφήν ἀνθρώπου, ἣτις φαίνεται συμπαγῆς καὶ στερεὰ ὄσῳ καὶ οἰουδήποτε ἄλλου τῶν παρόντων ἐν τῷ θαλάμῳ, καὶ ἣτις μολαταῦτα ἐξελίχθη ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν παντὸς παρισταμένου, καὶ (ἐνώπιον αὐτῶν) ἐξυφάνθη ἐκ τοῦ παντοδυνάμου ἐκείνου οὐδενός, τοῦ πυρῆνος τῆς ζωτικῆς οὐσίας εἰς παραγωγὴν τῆς ὁποίας ἕκαστος καὶ ἕκαστη τῶν παρευρισκομένων συνεισέφερε τὴν ἀνάλογον ποσότητα μάζης. Πῶς συνέβη τοιοῦτον θαῦμα;

[Τὸ τέλος τοῦ ἀρθρου θὰ δημοσιευθῇ ἐν τῇ ΕΡΕΥΝῃ τοῦ Ἰουλίου.]

Ἐκατομμύρια πνευματικῶν ὄντων βαδίζουσιν ἀνὰ μέσον ἡμῶν ἀόρατα καὶ ὅταν ἐγρηγορῶμεν καὶ ὅταν κοιμώμεθα. Μιλτων.

Ὁ σχηματισμὸς τοῦ κρυστάλλου καὶ ἡ μυστηριώδης δόξα τοῦ ράβδου εἶνε δύο πράγματα ὅλως διόλου διάφορα, ἀλλ' ἀμφότερα ἐλέγχουσι μίαν κεκρυμμένην δύναμιν ἐξ ἧς ἐξεπορεύθησαν, μίαν δύναμιν ἣτις φαίνεται ἔχουσα σκοποὺς καὶ πᾶθος καὶ ἰδεώδη. Καὶ ἂν ἔτι δλόκληρον τὸ ὑλικὸν σύμπαν ἐξηφανίζετο, οὐδὲν καλύει νὰ συλλάβωμεν τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ κεκρυμμένη αὕτη δύναμις ὑπάρχει καὶ ἀνευ αὐτοῦ. Πλάτων.

ΣΑΘΡΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ.

Ποῖαι ἀρχαὶ πρέπει νὰ διέπουν τὴν παραγωγὴν τῶν χρειῶν τοῦ βίου; Ἄραγε τὸ σημερινὸν σύστημα τῆς παραγωγῆς διέπεται ἀπὸ ὑγιεῖς ἀρχάς; Ἴδωμεν. Ἐν πρώτοις, ὑπὸ τὸ σημερινὸν σύστημα, τροφή, ἐνδυμασία καὶ στέγη δὲν παράγονται ἀρκετὰ ὥστε νὰ ἱκανοποιῶνται αἱ χρεῖαι ὅλων τῶν μελῶν τῆς κοινωρίας. Χιλιάδες ἀνθρώπων εἶνε οἱ ὅποιοι δὲν τρέφονται ἐπαρκῶς, οὐκ ὀλίγοι δὲ ἀποθνήσκουν ἐκ πείνης. Οἰκήματα, οὔτε ἐκ τῶν τοῦ χειριστοῦ εἶδους, δὲν ὑπάρχουν δι' ὅλους. Πολλάκις ὀλόκληρος οἰκογένεια συνωστίζεται ἐντὸς ἐνὸς διαμετρίου. Ὅσῳ διὰ ἐνδυμασίαν τὰ πλεῖστα καὶ τὰ χρησιμώτερα μέλη τῆς κοινωρίας στεροῦνται τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων ἐνδυμάτων. Οἱ γνωρίζοντες πῶς ζῆ ὁ ἐργατικὸς κόσμος, θὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι αὐτὴ ἡ στέρσις τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων πραγμάτων τοῦ βίου, ἀποτελεῖ διηνεκὲς μαρτύριον. Τὸ παραγωγικὸν μας σύστημα ὄχι μόνον δὲν παράγει ἀρκετὰ δι' ὅλους, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐργασίαν δι' ἧς τὰ ἀπαιτούμενα πράγματα θὰ παρήγοντο, τὴν στρέφει εἰς ἄλλην διεύθυνσιν. Ἐνῶ π. χ. χιλιάδες ἀνθρώπων ἔχουν ἀνάγκη νὰ καλύψωσι τὸ σῶμα δι' ἐνδυμάτων, μεγάλης ἀξίας ὑφάσματα κατασκευάζονται χάριν μιᾶς ἐσπερίδος ἢ ἐνὸς ἀνακτορικοῦ χοροῦ. Ἐνῶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι, οἰκοδομοῦνται μέγαρα διὰ τοὺς υἱοὺς τῶν πλουσίων καὶ τῶν ἡγεμόνων. Ἐπειτα τὸ σημερινὸν παραγωγικὸν σύστημα μᾶς δίδει πράγματα ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ὑγίαν καὶ εὐημερίαν τῶν μεταχειριζομένων αὐτά. Παραδείγματός χάριν, τροφὰς νοθευμένας, ἀνθυγιεῖνὰς καὶ παραλούσης πολυτελείας, πρόστυχα ἔργα τέχνης, πολεμοφόδια. Πᾶν δέ, ὡς κατασκευάζεται ὑπὸ τὸ σημερινὸν παραγωγικὸν σύστημα, εἶνε ἀτελὲς καὶ οὐδόλως προωρισμένον νὰ προαγάγῃ τὸν ἀνθρώπον σωματικῶς, διανοητικῶς, ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς. Αἱ δὲ μέθοδοι τῆς παραγωγῆς εἶνε ἄραγε οἱ αἱ ἔπρεπε νὰ εἶνε; Πανταχοῦ βλέπομεν ὁμάδας ἐργατῶν ταλαντευομένων μεταξὺ δύο κακῶν—ὑπερβολικῆς ἐργασίας, καὶ ἀεργίας. Ὁ γεωργὸς ἢ μοχθεῖ ἀφ' ὅτου ἀνατείλῃ μέχρις οὗ δύση ὁ ἥλιος, καὶ λαμβάνει διὰ τοὺς μοχθοὺς τοῦ ἀθλίου ἀνταμοιβήν, ἢ μένει ἀεργὸς περιμένων νὰ ζήσῃ δι' ἐλεημοσύνης εἴτε κλοπῆς. Οἱ ἄλλοι ἐργάται τῶν πόλεων δὲν ἔχουν καλλίτεραν τύχην. Ἡδονὴν ἐν τῇ ἐργασίᾳ των, ἀνεσις, ἐκπαίδευσιν, μετὰ διασκεδάσεως, οὐδεὶς αὐτῶν ἔχει. Τοιαύτη κατάστασις ὄχι μόνον βλάπτει αὐτοὺς ὡς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τὴν τελεσφορότητα αὐτῶν ὡς παραγωγέων ἐλαττώνει. Ἐχομεν χιλιάδας ἐργατῶν ἀνευ ἐργασίας, καὶ ἐξ αὐτῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πληροῦνται κατ' ἀνάγκην αἱ φυλακαὶ καὶ οἱ οἰκοὶ τῆς ἀπωλείας. Τὸ σημερινὸν λοιπὸν σύστημα τῆς παραγωγῆς δημιουργεῖ ὀλόκληρον στρατὸν ἀέργων, ἀλλὰ συνάμα δημιουργεῖ καὶ ἐν

ἄλλο εἶδος ἀέργων—τοὺς πλουσίους.—Οἱ πλούσιοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὄχι μόνον αὐτοὶ εἶνε ἀεργοὶ, ἀλλὰ καὶ ἐξ αἰτίας των ἀναγκάζονται πλεῖστοι ὅσοι νὰ μὴ ἔχωσιν ἄλλην ἐνασχόλησιν εἰμὴ τὸ νὰ κατασκευάζουν καὶ προμηθεύουν πολυτελείας εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ τοὺς ὑπηρετῶσιν ὡς ὑποχείριοι. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς, τὰ ἐργαστάσια, αἱ μηχαναὶ, τὰ μέσα τῆς μετακομίσεως κλπ. εἶνε λόγῳ ἐντελείας καὶ τελεσφορότητος θαυμάσια, καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ μέγα χαρακτηριστικὸν τοῦ αἰῶνος μας. Μεγάλα ἀποτελέσματα πανταχοῦ παρήχθησαν διὰ τῶν μηχανῶν, μάλιστα τόσῳ ὑπερβολικῇ ἢ χρήσις αὐτῶν ἐγένετο, ὥστε ἀπέβη εἰς σωματικὴν καὶ διανοητικὴν βλάβην τῶν ἐργατῶν, τῶν δούλων τῆς μηχανῆς. Τώρα θὰ εἴπῃς διατὶ δὲν παράγονται ἀρκετὰ πράγματα δι' ὅλους, μήπως ἡ φύσις εἶνε πτωχὴ; Ὁχι. Γνωρίζομεν ὅτι μόνον ἐν μικρὸν μέρος τῆς γῆς καλλιεργεῖται. Τὸ πλεῖστον τῆς καλλιεργησίμου γῆς μένει χέρσον. Τὸ δὲ καλλιεργούμενον ἀτελῶς καλλιεργεῖται. Μήπως δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ ἐργάται; Οὔτε τοῦτο, διότι πανταχοῦ βλέπομεν ἀέργους πλουσίους, καὶ ἐργάτας στερουμένους ἐργασίας. Ἐπειτα αἱ μηχαναὶ ἐδεκαπλασίασαν τὴν παραγωγικὴν των δύναμιν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ τελευταίου αἰῶνος. Λοιπὸν 1) ἀνεπαρκῆ πράγματα ὡς πρὸς τὴν ποσότητα, ἀτελῆ ὡς πρὸς τὴν ποιότητα· τοιαῦτα εἶνε τὰ προϊόντα τοῦ σημερινοῦ παραγωγικοῦ συστήματος. 2) Ὑπερβολικὴ ἐργασία, ἀεργία, καὶ ἐπιβλαβεῖς εἰς τὸν παραγωγέα ὄροι· αὐτὰ εἶνε τὰ χαρακτηρίζοντα τὰς μεθόδους τῆς παραγωγῆς. 3) Μεγίστη ἐντέλεια χαρακτηρίζει τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς. Συμπέρασμα τῆς ἐρεύνης ταύτης εἶνε ὅτι τὸ σημερινὸν παραγωγικὸν σύστημα εἶνε σαθρὸν ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν, μολονότι ὑπάρχει ἀφθονία παραγωγικῶν χειρῶν, ἀφθονία φυσικῶν εὐκολιῶν, καὶ ἐντέλεια μηχανῶν.

Ὁ κίνδυνος τοῦ κόσμου σήμερον δὲν εἶνε ὁ μοναρχισμὸς, ἢ ἡ ὀλιγαρχία, ἢ ἡ δημοκρατία· ὁ κίνδυνος ὅστις ἀπειλεῖ τὸν κόσμον σήμερον εἶνε ἡ πλουτοκρατία John Burns.

Ὅπως πᾶσα οἰκονομικὴ πρόοδος εἶνε χαλαρὰ ἐν κοινωρίᾳ ἔνθα ὀλίγοι εἶνε ἑκατομμυριοῦχοι οἱ δὲ λοιποὶ στεροῦνται, οὕτω καὶ πᾶσα πνευματικὴ πρόοδος εἶνε χαλαρὰ ἐν κοινωρίᾳ ἔνθα ὀλίγοι εἶνε πεπαιδευμένοι οἱ δὲ λοιποὶ ἀγράμματοι. Κοραῆς.

Ἐὰν ἐπιθυμῇ τις νὰ χαιρῇ τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ ζῆ ὡς μέλος εὐκόσμου κοινωρίας πρέπει νὰ μεριμνᾷ ὄχι μόνον περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ τύχης καὶ ἀποκαταστάσεως, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ περὶ τῆς τύχης καὶ ἀποκαταστάσεως καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῶν ἀποτελοῦντων τὴν κοινωρίαν. Ὅφειλε νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἡ εὐημερία τῆς εἶνε εὐημερία του καὶ ὅτι πᾶσα ζημία τῆς εἶνε ζημία του. Ἡ θεμελιώδης αὐτῆ βιονομικὴ ἀρχὴ εἶνε τόσῳ ἀπλῆ καὶ τόσῳ ἀναπόδραστος ὥστε καταστᾷ ἀκατανόητον ὅτι εὐρίσκειται ἀνθρώποι ἀψηφούντες αὐτὴν εἴτε θεωρητικῶς εἴτε ἐμπράκτως. Καὶ ὅμως αὐτὸ συμβαίνει. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀπλουστάτην ταύτην βιονομικὴν ἀρχὴν ἀπὸ χιλιάδων ὅλων ἐτῶν ἐπιμένουσι νὰ ἀψηφῶσιν! Χαῖρελ.

ΠΡΟΦΗΤΑΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΤΥΑΝΕΥΣ.

Ὁ ἐρευνητὴς οὐ ἡ κρίσις δὲν ἐπισκοπίζεται ὑπὸ μεροληπτικῆς στάσεως ἀναγνωρίζει ἀμέσως τὸν Ἀπολλώνιον ὡς μέγαν ἀνακτα διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀκριβῶς δὲ διὰ τοῦτο, καὶ διότι ἐπεκράτησαν ἐσφαλμένοι ἀντιλήψεις περὶ τοῦ ἀνδρός, καὶ ἔτι μᾶλλον διότι οἱ ὀπισθοδρομικοὶ ἱστοριογράφοι περιφρονητικῶς ὑπερείδον τὰ περὶ αὐτοῦ ἀναγραφόμενα, ἀκριβῶς διὰ ταῦτα ὁ ἐρευνητὴς ὁ ἀφορῶν εἰς τὴν ἀλήθειαν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, αἰσθάνεται ζῶηρον ἐνδιαφέρον περὶ αὐτοῦ ὡς ἑνὸς τῶν γιγάντων οἵτινες στεντορείως ἐκήρυξαν τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ὁ κόσμος ἠπειλείτο ἀπὸ τὸ βάρβαρον τῆς ὑλοφροσύνης πρὸ δεκαεννέα αἰώνων. Αἱ περίοδοι τῆς ὑλοφροσύνης ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος εἶνε ἀναμφιβόλως γεγονότα ἀνήκοντα εἰς τὸ μέγα σχέδιον τῆς ἐξελιξέως διότι εἶνε ἀνάγκη ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ μὴ βλέπωμεν εἰμὴ ὅ,τι εἶνε ἐπιναγκες νὰ ἐπιτελέσωμεν γοργῶς, συντόμως καὶ ἐναργῶς. Οὕτω, φαίνεται ἀπαιτούμενη περίοδος τις χρόνου, καθ' ἣν αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι ἐξ ἅπαντος δέον νὰ καλλιεργηθῶσιν ἀποκλειστικῶς καὶ οὐδὲν ἄλλο νὰ ἀναγνωρίζεται ἐπὶ καιρὸν, οὕτως εἰπεῖν. Ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου μέρος εἶνε ἡ ἀντίστοιχος ἐμφάνισις ἐνίων μεγάλων διδασκάλων, φωστήρων, καὶ σωτήρων, ὧν ἄνευ ὁ λήθαργος τῆς ἀνθρωπότητος θὰ καθίστατο ἀνεκκλήτος. "Ὅπως, ἄρα, θὰ ἦτο ἀνόητος ἡ ἀξίωσις νὰ παραγκωνισθῇ ἡ ἐρευνα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἐπίσης ἀνόητος θὰ ἦτο ἡ ἀξίωσις νὰ παραγκωνισθῇ ἡ ἐρευνα τῶν νόμων ἐφ' ὧν αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι δὲν ἔχουν ἀρμοδιότητα. Ὁ θετικὸς τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι περιλαμβάνει ἀμφότερα τὰ εἶδη τῆς ἐρεύνης—τὴν τε ἐρευναν τῶν γηίνων καὶ τὴν τῶν οὐρανίων. Οὕτε, ὑπὸ τὸ νεώτερον φῶς τῆς βιονομικῆς προόδου, ἀντίκειται εἰς τὸν θετικὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι ἡ παραδοχὴ ὅτι ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου λαυθάνουσι ψυχικαὶ δυνάμεις ἐπιδεχόμεναι ἀνάπτυξιν ὑπὸ εὐνοϊκᾶς συνθήκας. Ὁ πυρὴν τῶν διδαγμάτων τοῦ Ἀπολλωνίου εἶνε: ἀνθρωπισμὸς καὶ ἀρμονία, ἐλευθερία καὶ ἀγάπη, δικαιοσύνη καὶ θάρρος, καὶ παρουσιάζονται ταῦτα ἡμῖν ὡς νόμοι ἀπόλυτοι καὶ ἀμείλικτοι ὧν ἄνευ οὐδεμία εὐδαιμονία. Τούτου τεθέντος πᾶν ἄλλο περὶ Ἀπολλωνίου γραφὲν εἶνε δευτερεύον, εἴτε εὐκόλως ἐξηγούμενον ὑπὸ τοῦ βιονόμου, εἴτε εὐκόλως ἀπορριπτόμενον ὡς ὑπερβολὴ θαυμαστῶν. Ἐξίσου ἀπορριπτέα ἢ ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ κατ' ἀντιδρασίαν γεννηθεῖσα καταφορὰ τῶν μεροληπτούντων. Ὁ Ἀπολλώνιος συνέπεσε νὰ γεννηθῇ τὸ αὐτὸ ἔτος καθ' ὃ καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἐγεννήθη ἐν Τυάνοις τῆς Καππαδοκίας ἐξ εὐπατριδῶν καὶ πλουσίων. Ἐπεδόθη εἰς φιλοσοφικὰς σπουδὰς ἀκολουθήσας μετ' ἰδιαιτέρας στοργῆς τὰ διδάγ-

ματα τοῦ Πυθαγόρα, οὐ καὶ ἀπεδέξατο τοὺς κανόνας καὶ τὴν πειθαρχίαν ὑποβληθεὶς εἰς πενταετὴ σιωπὴν, ἐγκαταλείψας τὴν κρεοφαγίαν, καὶ ἐμφορηθεὶς ἀδελφικοῦ φρονήματος πρὸς πᾶν ἔμψυχον. Δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀναπτύξῃ σφοδρὸν ζῆλον καὶ πόθον νὰ εὐεργετήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀναπτύξῃ τὰς λαυθανούσας ἐν ἑαυτῷ ψυχικὰς δυνάμεις καὶ νὰ ἐπιτελέσῃ θαυμαστὰ ἔργα, ἀρθεὶς εἰς περιοπὴν μονονουχί θείαν, ὡς πᾶς ἄλλος θὰ ἤρετο ὅστις θὰ ἀφωσιῦτο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἀπολλωνίου ἔγραψεν ὁ Φιλόστρατος κατὰ ῥητὴν ἐντολὴν τῆς αὐτοκρατείας Ἰουλίας, συζύγου τοῦ Σεβέρου, κατὰ τὸν δεῦτερον αἰῶνα μ.χ. ἦτοι ἕνα περίπου αἰῶνα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀπολλωνίου. Οἱ ἐπινοηταὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συστήματος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διέδωσαν ὅτι τὸ βιβλίον ἐγράφη μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ δημιουργηθῇ ἀντίπαλός τις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀλλ' εἶνε βέβαιον ὅτι τοιαύτη ἰδέα οὐδέποτε εἰσηλθεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Φιλοστράτου ἢ τῆς Ἰουλίας. Ἐντούτοις εἶνε ἐπίσης βέβαιον ὅτι βραδύτερον, συγγραφεῖς δυσμενῶς ἔχοντες πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν ἐπωφελήθησαν τῶν ὑπερβολικῶν ἐξάρσεων τοῦ Φιλοστράτου ἵνα γελωτοποιήσωσι τὴν τῶν Χριστιανῶν συγγραφῆν θεωρίαν καθ' ἣν μόνον τὰ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ θαύματα εἶνε πιστευτά. Ἡ οὐσιαστικὴ ὁμῶς ἀλήθεια δὲν διστάζει νὰ ἐκδηλοῦται πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως καὶ διηνεκῶς. Ἐπειτα οἱ μεταγενέστεροι ἀβασανίστως γράφουσιν ὅτι ὁ Ἀπολλώνιος ἀπέβλεπεν εἰς ἕν καὶ μόνον, πῶς νὰ ἀνατρέψῃ καὶ καταστρέψῃ τὸν Χριστιανισμὸν, λησμονοῦντες ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Ἀπολλωνίου, Χριστιανισμὸς εἰσέτι δὲν εἶχεν ἀναφανῆ. Ὁ Φιλόστρατος δὲν μᾶς ζωγραφίζει ἐπαρκῶς τὸν Ἀπολλώνιον ὥστε νὰ ἐννοήσωμεν ἀκριβῶς τίς ἦν, ἰλλὰ μᾶς πείθει ὁμῶς ὅτι ἡ δρᾶσις του παρήγαγε παμμέγιστον ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῆς γενεᾶς του. Τὸ ὅτι ἦτο πυθαγόρειος, τὸ ὅτι ἐθεράπευσεν ἀνιάτους κατὰ χιλιάδας, τὸ ὅτι διεκαίετο ὑπὸ ἐνθέου ζήλου νὰ ἀννψώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα, ταῦτα εἶνε γεγονότα ἐξηγοῦντα τὴν μεγάλην αὐτοῦ φήμην καὶ τὸν σεβασμὸν ὃν πανταχοῦ ἐνέπνεεν, ἔστω καὶ ἂν δὲν εἶνε ἀκριβὲς ὅτι ἀνέστησε "νεκρούς." Εἶνε γεγονὸς ἐπίσης ὅτι διετελέσεν ἐπὶ πανταετίαν σιωπῶν, καὶ κατόπιν ὠμίλει μόνον ἐπιγραμματικῶς καὶ ἐν φράσεσιν ἀδαμαντίναις "ὡσανεὶ τις ἔχων ἐξουσίαν." Βασιλεῖς καὶ σατράπαι, μόλις ἤκουον τὸ ὄνομά του διέτασσον νὰ γίνῃ πανταχοῦ δεκτὸς μετ' εὐλαβείας. Εἰς βασιλικά συμπόσια ἠγείρετο ὅπως καταδικάσῃ τὴν σφαγὴν καὶ βρῶσιν τῶν ζώων, καὶ ὅταν εἰς βαβυλώνιος βασιλεὺς τῷ προσέφερε δέκα δῶρα, οἰαδήποτε αὐτὸς καὶ ὄχι ὁ βασιλεὺς θὰ ἐξέλεγεν, ὁ Ἀπολλώνιος ἀπήντησεν. "Ἐν μόνον ἐκ τῶν δέκα θὰ ἐκλέξω καὶ θὰ δεχθῶ."—"Ποῖον;"—

“Νὰ βελτιώσης τὴν θέσιν τῶν ἐρετριέων, ἑλλη-
νικῆς κοινότητος βιούσης ἐπὶ βαβυλωνικοῦ ἐδά-
φους.”—“Ἐχει καλῶς, ἀλλὰ τὰ ἄλλα ἐννεα διαπὶ
δὲν τὰ δέχεσαι;”—“Διότι δὲν ἀπέκτησα ἀκόμη
ἄλλους ἐννεα φίλους ὑπὲρ ὧν νὰ τὰ διαθέσω.”—
“Καὶ περὶ τοῦ ἑαυτοῦ σου τίποτε;”—“Ἐχω
καρπούς καὶ ἄρτον, τί ἄλλο εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπι-
θυμήσω;” Ὁ Ἰνδὸς ἡγεμὼν Ἰαρχος ἐξέπληξε
τὸν Ἀπολλώνιον προσαγορεύσας αὐτὸν καὶ συν-
διαλεχθεὶς μετ’ αὐτοῦ ἑλληνιστί, καὶ δείξας μά-
λιστα ὅτι ἐγνώριζεν αὐτὸν ὄχι μόνον ἐξ ἀκοῆς,
ἀλλὰ καὶ κατ’ ἄλλον μυστηριώδη τρόπον. Ἐπι-
πλέον, ἐν πολλοῖς ὁ Ἰαρχος ἐφάνη ὑπέρτερος τοῦ
Ἀπολλωνίου κατὰ τὴν σοφίαν, ἀφοῦ κατώρθωσε
νὰ τῷ ὑπευθυμίῃ προτέρας ὑπάρξεις του. Τῷ
ἔδωκε δὲ καὶ τοῦτο τὸ νουθέτημα ὅπερ ὁ Ἀπολ-
λώνιος πολλάκις ἔκτοτε ἀνέφερε· “Σεῖς οἱ Ἕλληνες
νομίζετε ὅτι ἡ δικαιοσύνη συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ
διαπράττη τις ἀδικίαν. Εἶνε μέγα τὸ σφάλμα
σας.” Ἐπανελθὼν ἐξ Ἰνδίας ὁ Ἀπολλώνιος
διέτριψεν ἐν Ἐφέσῳ διδάσκων· προεῖπε δὲ τὴν
μετ’ οὐ πολὺ ἐκραγείσαν ἐκεῖ πανώλην. Εὐρι-
σκόμενος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκρήξεως ἐν Σμύρῃ
παρεκλήθη ὑπὸ τῶν ἐφεσίων νὰ μεταβῆ καὶ ἄρῃ
τὸ μίασμα. Διηγούνται ὅτι ἐθεάθη ἐν Ἐφέσῳ
ἀγωνιζόμενος κατὰ τῆς ἐπιδημίας καίτοι ταῦτο-
χρόνως διετέλει ἐν Σμύρῃ. Περιήρχετο ἀνὰ τὰς
ἑλληνικὰς νήσους θεραπεύων πάσχοντας καὶ κη-
ρύσσων ζώσας ἰδέας, ἐλθὼν δὲ ἐπὶ Νέρωνος εἰς
Ῥώμην κατηγορήθη ἐπὶ μαγείᾳ ὡς ἄρας τὴν πανώ-
λην τῆς Ἐφέσου. Γίνεται ἄφαντος ἐκ τῆς φυλακῆς,
ἐπιτιμᾶ αὐτοπροσώπως τὸν Δομιτιανόν, γίνεται
πάλιν ἀόρατος, καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν διακο-
πεῖσαν περιοδεῖαν του ἀνὰ τὰς ἑλληνικὰς χώρας.
Ἐν Ἐφέσῳ πάλιν τυχῶν, ἐνῶ ἡγόρευεν, ἐθεάθη
αἴφνης παύσας καὶ κυττάξας ἀσκαρδαμυκτεῖ εἰς
τὸ κενόν, ἠκούσθη δὲ ψιθυρίζων· “εὖγε, πάταξον
τὸν τύραννον, πάταξον τὸ αἰμοβόρον θηρίον,” εἶτα
στραφεὶς πρὸς τοὺς ἀκροατὰς του εἶπεν· “ἐφέ-
σιοι, θαρσεῖτε, ὁ Δομιτιανὸς αὐτὴν τὴν στυγμὴν
φονεύεται.” Ἀναφέρεται καὶ τοῦτο ὅτι ὅτε ὁ αὐτο-
κράτωρ Μάρκος Αὐρήλιος, κυριεύσας τὴν Βιθυνίαν,
εἰσήλαυνεν εἰς τὰ Τύανα διέταξε νὰ καταστραφῆ
ἡ πόλις καὶ νὰ σφαγῶσιν οἱ κύτοικοι. Ἄλλ’ ἐν
τῇ σκηνῇ του εὐθύς ὕστερον, μελετῶν, εἶδεν
ἐνώπιον αὐτοῦ τὸν Ἀπολλώνιον, ὅστις εἶπε τὰς
ἐξῆς λέξεις· καὶ ἔγινεν ἄφαντος. “Αὐρήλιε, ἐὰν
θέλῃς ἀληθῆ δόξαν, ἔσο εὐσπλαγχνος. Ἐὰν θέλῃς
νὰ ἀρῆς τῆς Καππαδοκίας μὴ χύσης τὸ αἷμα τῶν
τυανέων,” καὶ ἡ διαταγὴ τοῦ Αὐρηλίου ἀνεκλήθη.
Σφοδρῶς ἐπολέμει τὰς θηριομαχίας, αἵτινες καὶ
ἐν Ἀθήναις ἤκμαζον ἐκ πνεύματος κολακείας
πρὸς τὸν Νέρωνα. “ὦ ἀθηναῖοι, ἔλεγε, κατὰ
τὸ φρόνημά σας, βεβαίως ἡ Παλλὰς εἶνε μηδὲν
ἀπέναντι τοῦ Νέρωνος. Ἐντούτοις ὅταν ἡ
πολιοῦχος, μυσαττομένη τὴν θηριωδίαν σας, ἐγ-
καταλείψῃ τὸ ἄστυ αὐτῆς διὰ παντός, τότε ἴσως

θὰ ἐννοήσητε τὸ σφάλμα σας.” Ὁ αὐτοκράτωρ
Σεβέρος ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ αὐτοῦ προσευχητηρίῳ
δώματι εἶχε τρία ἀγάλματα· τοῦ Ὀρφέως, τοῦ
Ἰησοῦ, καὶ τοῦ Ἀπολλωνίου. Ὁ μέγας
τυανεὺς πανταχοῦ, καὶ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του
ἀκόμη παριστάνεται ὡς ἄλλος Ὀρφεύς, ἀγωνιζό-
μενος νὰ ἀποσπᾷ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν ἀπὸ
τὴν ἀπανθρωπίαν, ἵνα ὁ κόσμος λυτρωθῆ ἐξ
αἱμάτων. Ἐὰ νεώτερα καὶ καλήτερα περὶ Ἀπολ-
λωνίου ἔργα εἶνε ἀγγλικά· τὸ τοῦ Howard Williams
τὸ τοῦ Sinnett καὶ τὸ τοῦ Mead.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ.

Ἐλεύθερος μόνον εἶνε ἐκεῖνος ὅστις σέβεται τὴν ἐλευθερίαν
τοῦ ἄλλου. Κοινωνία τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἀρνοῦνται τὰ δικαιώ-
ματα ἀλλήλων εἶνε ὁμὰς δούλων. Τίς ὅμως ἔχει τὸ θάρρος νὰ
σεβασθῆ ἐμπράκτως καὶ ἐν πάσαις ταῖς περιπτώσεσι τὴν ἐλευ-
θερίαν τοῦ ἄλλου; Οὐδεὶς ὅστις δὲν ἔχει αἰσθανθῆ εἰς τὸ
στῆθος του τὸν σπινθῆρα ἐκείνου τοῦ ἱεροῦ πυρὸς ὅπερ ζωογονεῖ
τὸ σύμπαν. Αὐτὸς μόνον βλέπει καὶ ἐν τῷ προσώπῳ πωτὸς
ἄλλου τὸν σπινθῆρα αὐτὸν λαμβάνοντα ἢ ἡρέμα ἐκδηλούμενον.
Ὁ σεβασμὸς τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἄλλου δὲν εἶνε ἀπλῆ κοινοβου-
λευτικὴ φράσις οὔτε ἔστω κοινωνιολογικὴ διατύπωσις, ἀλλὰ εἶνε
ζῶσα πίστις, συνεπαγομένη ἀλόκληρον κώδικα βίου, κώδικα δια-
γωγῆς μὴ ἔχοντα ἄλλην αὐθεντίαν εἰ μὴ τὴν αὐθεντίαν τοῦ
ἐνδοτέρου φωτὸς τῆς συνειδήσεως. Ἡ ἐλαχίστη ἀνευκρίνεια
περὶ τὰς σχέσεις μας πρὸς τοὺς ἄλλους μειώνει τὸν ἀπαιτού-
μενον βαθμὸν τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀλλοτρίαν ἐλευθερίαν καὶ
ἀντιστοίχως μειώνει τὴν ἡμετέραν ἐλευθερίαν. Ἐτι μείζων
μείωσις προέρχεται ἐκ τῆς ἐσκεμμένης ἐξαπατήσεως τοῦ ἄλλου.
Εἰς ὅμοιον σφάλμα περιπίπτει ὁ προκαλῶν λύπην εἰς τοὺς
ἄλλους. Ὁρος ἐλευθερίας εἶνε ἡ ἀκεραιότης, αἶρει δὲ τὴν
ἀκεραιότητα πᾶσα ἐνέργεια συνεπαγομένη οἰουδήποτε τῶν ἀνωθι
ἐπακολουθημάτων. Δάβωμεν ἐν παράδειγμα ἐκ τῆς πολιτειο-
λογίας. Νόμος συνταγματικοῦ κράτους εἶνε ἡ ἐλευθερία τοῦ
ἐκφράζεσθαι. Πᾶς ὁποιοσδήποτε κωλύων ἄλλον ἀπὸ τοῦ νὰ
ἐκφράζεται ἐλευθέρως εἶνε ἐνοχος προσειβλήσεως τοῦ ἐπικρατοῦντος
νόμου. Διὰ τῆς ἐνοχῆς δὲ ταύτης ὁμολογεῖ ἑαυτὸν ἀνάξιον
πολίτην συνταγματικοῦ κράτους διότι ἀρνεῖται τὸν νόμον ἐκείνου
ὅστις εἶνε χαρακτηριστικὸς τοῦ τοιαύτου πολιτεύματος. Ὑπο-
βιβάζεται ἴρσο facto εἰς ἥττον ἐλεύθερον πολίτευμα κωλύσας
τὸν συμπολίτην του ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνασκήσῃ τὸ προνόμιον ὅπερ
τοῦ ἐγγυᾶται ὁ κρατῶν νόμος. Οὕτω καὶ προκειμένῳ περὶ τοῦ
κρατοῦντος νόμου ἐν τῇ φύσει τῶν ἀνθρωπίνων ἐν γένει. Τὰ
πάντα συγκρατεῖ ὁ νόμος τῆς ἀκεραιότητος καὶ ὁ νόμος αὐτὸς
ἐνόσω εἶνε σεβαστὸς ἐγγυᾶται εἰς ἕκαστον ὅτι ἡ ἐννοια τῆς
ἐλευθερίας ὑπονοεῖ, δηλαδὴ ἀρτιότητα, ὑγείαν, γνῶσιν, ὄλβον,
πλοῦτον, στοργήν. Ἐν ὁμίματι τοῦ νόμου τῆς ἀκεραιότητος
πάντα ταῦτα εἶνε δικαιώματα ἑκάστου. Ὁ ἀποκλείων οἰουδή-
ποτε ἀπὸ τοῦ νὰ ἀπολαύῃ αὐτὰ ὑποβιβάζεται εἰς περιωπὴν
κατωτέραν τῆς ἐν ἣ θὰ ἐδικαιοῦτο νὰ διαβιοῖ αὐτεξούσιος. Ἡ
ἐλευθερία δὲν εἶνε ἐξ ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν ἅτινα ἐξασφαλίζουσιν
οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι, ἀλλ’ ἐδράζεται ἐπὶ τῶν αἰώνιων νόμων
οἵτινες διέπουν τὴν Ζωήν· συνδέεται μὲ τὴν πηγὴν αὐτῆς τῆς
Ζωῆς. Ἐνόσω λησμονοῦμεν τοῦτο, οὐδὲν πολίτευμα, ὅσφοδή-
ποτε φιλελεύθερον, δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐλευθερίαν. Πρέπει
νὰ ποθῶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἄλλου πρὶν γίνῃ δυνατὸν νὰ ἐξα-
σφαλισθῆ ἡ ἐμή· καὶ δὲν δύναμαι νὰ τρέφω αὐτὸν τὸν πόθον
εἰμὴ ἐὰν ἐπιμένω ὅτι ἱερὰ δικαιώματα ἐμοῦ καὶ ἑκάστου εἰσὶν ἡ
ἀρτιότης, ἡ ὑγεία, ἡ γνῶσις, ὁ πλοῦτος, ἡ στοργή.

ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ.

ΖΩΣΑ ΙΔΕΑ ΕΙΣ ΤΟ ΒΑΘΟΣ ΤΟΥ ΚΙΒΩΤΙΟΥ.

Ἀξιότιμε κύριε. — Πρὸ πενταετίας εἶμαι κάταχος ἐνὸς βιβλιαρίου σας περὶ ὑγεινῆς καὶ ἠθικῆς, τῆς τρίτης ἐκδόσεως, ἀλλὰ δυστυχῶς μάλισ πρὸ τινων μηνῶν τὸ ἐπανεῦρον εἰς τὸ βάθος τοῦ κιβωτίου μου ξυθα εἶχε γίνει ἄφαντον. Τὸ ἐδιάβασα πεντάκις καὶ ἀκόμη τὰ διαβάξω καὶ λέγω, “ὡς ζῆση χίλια χρόνια ἐκεῖνος ὑποὶ τὸ ἔγραψε.” Μεγάλων καλῶν πράξενος εἶσθε. Δὲν θέλω νὰ γράψω πολλὰ διὰ νὰ μὴ θεωρηθῶ κολακεύων, ἀλλ’ ἐγὼ ἠσπάσθην τὴν ιδέαν σας καὶ μὲ ὕλας τὰς ἐναντιώσεις τῶν οἰκείων καὶ φίλων, καὶ μὲ ὕλας τὰς ἐπιθέσεις τῶν ἐυφρονῶν οἱ ὁποῖοι μὲ λυποῦνται ὡς χανόμενον διὰ ιδέας, τὸ κρέας δὲν ἐμπορῶ νὰ τὸ φάγω, καὶ κανεὶς δὲν κατάρθωσεν νὰ μὲ καταφέρῃ ἐκτὸς μόνον ψάρια δὲν ἐστάθη δυνατὸν νὰ τὰ ἀποφύγω. Καὶ νὰ περάσω ἀπὸ κρεοπωλείου μοῦ εἶνε ἀδύνατον. Ἐκ μικρᾶς ἡλικίας τὰ ἐλυπούμην τὰ ζῶα, καὶ ὅταν ἤμην εἰς τὴν Σμύρνην ὑπάλληλος καὶ μοῦ ἔλεγον νὰ σφάξω ὄρνιθας, εὔρισκον μίαν αἰτίαν καὶ κατέβαινον εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀργοποροῦσα διὰ νὰ μὴ τὰ σφάξω ἐγὼ. Σάμος, Βαθύ.

Π. Ι. Κ.

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ ΙΣΡΑ.

Πᾶσαι αἱ ἐπιστολαὶ ὡς ἐλάβομεν ἐξ ἀφρηρίας τοῦ ἀρθρου τῆς κυρίας Φλωρεντίας Δίξη “Ὁ Ἰσραὺς πρὸς τοὺς Ἕλληνας” δύναται νὰ συγκαταφάλαιωθῶσιν εἰς τὰς ἐπομένας τέσσαρας κατηγορίας. Α’. Περὶ ἄλγους. Β’. Περὶ παραισθήσεων. Γ’. Περὶ πολυαριθμῶν οικογενειῶν. Δ’. Περὶ ἑλληνισμοῦ καὶ ἑβραϊσμοῦ.

Α’. Ὁ ἀναγνώστης ἐνθυμεῖται ὅτι ὁ Ἰσραὺς ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ ἑλληνικὸν γένος καὶ παρορμῶν αὐτὸ νὰ καταστῇ κῆρυξ τῆς ἀληθείας ὡς ὑπῆρξε πάλαι ποτέ, λέγει:

“Ψευδεῖς θρησκείαι καὶ ψευδῆ δόγματα, ἐπινοήσεις καὶ κατασκευάσματα τῆς ἀμαθίας καὶ τῆς φιλαυτίας χρόνων οἰχομένων, βαρβάρων καὶ ζοφερῶν, ἠγωνίσθησαν νὰ διδάξωσι τὴν ἀνθρωπότητα ὅτι ἡ θεότης, ἡ αἰ θεότης (διότι ὅλοι αἱ θρησκείαι ἔπλασαν τοὺς ἰδίους ἑαυτῶν θεοὺς) δημιουργήσασα τὸν ἄνθρωπον τὸν κατεδίκασεν εἰς ἄλγος ἐπίσης φυσικῶς ὡς οἱ σπινθῆρες φυσικῶς ἀνίπτανται πρὸς τὰ ἄνω.”

Τοῦτο τινὲς σχολιάζοντες ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν τὰ ἐξῆς περίπου:

“Βεβαίως οὐχὶ ἄλγους ἀλλὰ γηρασίνης μέλλον ἐπιφύλασσεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ’ εἶνε ἀναμφισβήτητον γεγονός ὅτι διὰ τοῦ ἄλγους ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ἐδιδάχθη ἅτινα ἔδωκεν ἂν θὰ ἠδύνατο νὰ τὰ διδάχθῃ δι’ ἄλλου τρόπου.”

Β’. Ἐτερον χωρίον τοῦ Ἰσραὺς ἔχον ὡς ἔπεται:

“Ὁ ἄνθρωπος εἶνε μέχρι σπιθαμῆς ζῶον ὅσον καὶ ὁ ὑπανθρώπινος ἀδελφός του, μόνον δὲ κατὰ βαθμὴν διαφέρει ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπινου ἀπὸ τοῦ ὑπανθρώπινου. Αὕτη εἶνε ἡ ἀποκάλυψις τῆς φύσεως ἧς ἐπέκεινται δὲν ὑπάρχει ἔφεσις. Εἶνε δὲ ἡ ἀποκάλυψις αὕτη οὐχὶ ὡς αἱ ἀποκαλύψεις τῆς θεισδαμονίας, τὰ κατασκευάσματα ἢ αἱ παραισθήσεις νοσηρῶν ἐγκεφάλων. Εἶνε ἀκαταμάχητος ἀλήθεια, καὶ ὡς τοιαύτην ὀφείλομεν νὰ τὴν ἀποδεχθῶμεν.”

Πολλοὶ ἐπιστέλλοντες σχολιάζουσι λέγοντες:

“Ἡ ἑλληνικὴ σοφία ἐξαγγέλλει τὸ γεγονός ὅτι ἐν τῷ βάθει τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κατασκευοὶ θεῖος σπινθῆρ. καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε συγγενης τοῦ Θεοῦ. Τὸ δίδαγμα τοῦτο ὄχι μόνον δὲν εἶνε παραισθησις, ἀλλὰ καὶ φαίνεται ὁλοῦν καθιστάμενον σφραγὶς τοῦ ἀνατέλλοντος τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι.”

Γ’. Ἄλλοι, ἐν οἷς δύο κυρίαί, εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ Ἰσραὺς ὅτι

“τὸ πολυμελὲς τῆς οικογενείας οὔτε ὑγείας οὔτε εὐπορίας δύναται νὰ εἶνε συντελεστικόν· ὅτι μήτηρ δύο ἢ τριῶν τέκνων δὲν ἐξολοθρεῖται τὸν ὀργανισμὸν τῆς ὕπης ἢ μήτηρ πολλῶν, ἄνεσιν δὲ πολλὴ περισσώτερον ἐξασφαλίζει μίαν μικρὰν οικογένειαν παρὰ μίαν πολυαριθμῶν· καὶ ὅτι αἱ συνθήκαι ἐν γένει πᾶσαι εἶνε τότε εὐμενέστεραι καὶ δικαιοτέραι, κατὰ συνέπειαν δὲ συντελεστικώτεραι εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς καθολικῆς εὐδαιμονίας”

λέγουσιν:

“Ἐπὶ ἐξόχως εὐνοϊκοὺς ὄρους καὶ ὑπὸ κοινωνικῶν σύστημα ἁρμονικῶν μία μήτηρ δύναται ἀνέτως νὰ θρέψῃ καὶ ἀνατρέψῃ τέσσαρα τέκνα. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος μάλισ διατηρεῖ τὸν πληθυσμὸν, διότι σημειωτέον ὅτι πολλὰ τέκνα ἀποθνήσκουσι προῶρις καὶ ὑπὸ τὰς ἐθνικωτάτας τῶν συνθηκῶν.”

Δ’. Ἀξιοσημεῖωτος τέλος εἶνε ἡ ἐπομένη ἀπάντησις εἰς τὰς περὶ ἑβραϊσμοῦ σκέψεις τοῦ Ἰσραὺς λέγοντος:

“Ἐπέρτερός τις ἑλληνισμὸς ἠδύνατο νὰ ἀντεπιδράσῃ εἰς τὰ ἀλγεινὰ ἀποτελέσματα τοῦ πλεονάσαντος ἑβραϊσμοῦ οὔ ἢ μονοουχὶ πάντων δεσπόσασα ἐπίδρασις συνετέλεσε τόσον εἰς τὴν διαστροφήν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ διεύθυνσιν αὐτῆς πρὸς τὸ κακόν.”

Ἰδοὺ τί ἀπαντῶσι τινὲς εἰς ταῦτα:

“Τὸ ἰδεῶδες εἶνε ἡ ἁρμονικὴ σύζευξις τῶν δύο ταύτων δυνάμεων (τοῦ ἑβραϊσμοῦ καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ). Εἶνε ἐπὶ ἀναγκῆς νὰ ἔχωμεν ἐν ταῖς προσηκούσαις ἀναλογίαις αὐτῶν ἀφ’ ἐνὸς ἐλευθερίαν ἐρεῖνης, ἀνθρωπισμὸν φρόνημα, καλλιτεχνικὴν ἰδιοσυγκρασίαν (χαρακτηριστικὰ ταῦτα τοῦ ἑλληνισμοῦ)· καὶ ἀφ’ ἑτέρου σέβας καὶ ὕπακοήν εἰς συγκεκριμένους κανόνας διαγωγῆς (χαρακτηριστικὰ ταῦτα τοῦ ἑβραϊσμοῦ). Ἡ κοινωνία δὲν δύναται νὰ εἶνε ὑγιὴς ἂν πάσχη ἀπὸ ἑλλείψιν ἢ πληθῶραν τοῦ ἑτέρου τῶν δύο ταύτων στοιχείων.”

Προσεχὲς ἀρθρον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου θὰ ἀποτελεσθῇ ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν ἣν εἰς τὰ ἄνωθι σχόλια θὰ εὐαρεστηθῇ ἴσως νὰ δόσῃ ἡ κυρία Φλωρεντία.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς Πετρουπόλεως προέβη ἐσχάτως εἰς ἀξιωματικὸν διάβημα. Οἱ οἰκοδομοῦντες κτίρια διαπρέποντα ἐπὶ ἀρχιτεκτονικῇ τέχνῃ ἀπαλλάσσονται τοῦ φόρου τῆς οἰκοδομῆς καὶ προσίτι ἀπονέμεται αὐτοῖς μετάλλιον· πλᾶξ δὲ μαρμαρινῆ ἀναγράφει τὸ γεγονός ἐν μέσῳ τῆς προσόψεως τοῦ οὗτω βραβευομένου οἰκοδομήματος. Τὸ βραβεῖον ἀφαιρεῖται ἂν προσθήκη τις ἢ τροποποιήσις ἀσχημίσῃ τὴν οἰκοδομήν.

Ὁ μέγας βιογράφος τοῦ Γλάδστοντος Ἰωάννης Μάρλεϋ λέγει ἐν τινι τῶν προσφάτων ἔργων του. “Ἐσκέφθης ποτὲ ὅτι ἡ μεγάλη ὄμῃς τοῦ λαοῦ μαστίζεται ἀπὸ πείναν καὶ ἀπὸ τρόμον; Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνέσεών μας λησμονοῦμεν, φεῦ, λησμονοῦμεν ὅτι ἐκιστημῦρια τῶν ὁμοίων μας δὲν ἔχουν ἀσφαλῆ τὸν ἄρτον τῆς ἐκπύσεως. Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Λονδίνου μὲ ἔλεγε τελευταίως ὅτι ὁσάκις ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν του ἡ ἐντύπωσις τῶν ἀνθρώπων οἵτινες πεινώσων ἐν μέσῳ Λονδίνου, ἀγωνίζονται νὰ τὴν ἀποδιώξῃ διότι ἡ ἐμμονὴ εἰς αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν ἄγει εἰς παραφροσύνην.”

Πιστωτῆς ἐνάγων ἐσχάτως ἐνώπιον λονδινεῖου δικαστηρίου, προσεκλήθη νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἔχει χρήματα ὥστε νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀπότισιν τοῦ χρέους.

— Κύριε πρόεδρε, εἶνε πρόδηλον, ἀφοῦ φορεῖ καθ’ ἑκάστην καθαρὸν περιλαίμιον καὶ ὑποκάμισον — Καὶ ὁ πρόεδρος:

— Αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι εἶνε καθαρὸς, ὄχι ὅτι εἶνε πλούσιος· ἀπορρίπτεται ἡ ἀγωγή σου.

ΕΡΕΥΝΩΣΙ ΚΑΙ ΜΗ.

Ἀρωγῆ. Τὴν κατάστασιν ἣν μᾶς περιγράφετε ἐννοοῦμεν καὶ αἰσθανόμεθα. Ἀπὸ ἀκριβῶς εἶνε τὸ ἔργον ὅπερ προβάλλεται ἡ ΕΡΕΥΝΑ· νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διάλυσιν αὐτῆς τῆς κτηνωδίας. Ἐκαστος ἐκ τῶν ὀλίγων οἱ ὁποῖοι θρηνοῦμεν τὴν τόσῃ χθαμαλῇ βαθμίδα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καλεῖται νὰ πράττῃ ὅ,τι δυνατόν πρὸς ἐξουδετέρωσιν τοῦ κακοῦ. Ἐπάρχει πάντοτε εὐτυχῶς μία μικρὰ μειονότης ὑπερτέρων πνευμάτων, καὶ αὐτὸ τὸ γεγονός εἶνε τὸ σπουδαῖον, διότι ἐνὸς ὑπάρχουσιν ὀλίγοι καλοί, ὑπάρχει πάντοτε ἐλπίς νὰ γίνῃ καταληπτὸν ἀπὸ ἄλλου ἡμέραν τινα ὅτι ὁ ἀποκλειστικῶς ἀφοσιούμενος εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἀπολαύσεως καταβιβάζεται διηλεκτικῶς ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην περιωπὴν. Ἡ ἀπόλαυσις δύναται νὰ χορηγηθῇ ὡς ἀμοιβὴ ἐκδουλεύσεως, ἀλλ' οὐαί εἰς τὸν λαμβάνοντα τὴν ἀμοιβὴν χωρὶς νὰ ἰσοφαρίσῃ αὐτὴν μετὰ τὴν ἐκδουλεύσειν. Ἐκαστος ἡμῶν εὐθύνεται διὰ τὴν ἀνάπτυξιν, πρόοδον, ἀνύψωσιν καὶ εὐημερίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ ὅ,τι καὶ ἂν κάμωμεν οὐδέποτε θὰ διακωλύωμεν ἢ ἀπεκδυθῶμεν αὐτῆς τῆς εὐθύνης. Οἱ αἰσθανόμενοι αὐτὴν τὴν εὐθύνην εἶνε οἱ εὐγενεῖς. Οἱ μὴ αἰσθανόμενοι αὐτὴν εἶνε ἀκάμῃ ἄωροι. — Ἐυχαριστίας διὰ τὸ ἔμβασμα τῶν 19 φράγκων. Τὰ φύλλα τῶν συνδρομητῶν θὰ σταλῶσι κατὰ τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ.

Ἐθνολόγῳ. Οἱ ἱστορικοὶ καὶ ὁ γεωγράφος μαρτυροῦσι περὶ τοῦ μεγάλου πλοῦτος τῶν λαῶν τῆς ἀρχαίας Μεσοποταμίας. Διὰ τί ἀπώλοντο αἱ χώραι ἐκεῖναι; Ἀντὶ τῶν πλουσιῶν πεδιῶδων, τῶν λευκῶν, βασάνων, κήπων τῆς πάλαι Χαλδαίας οὐδὲν σήμερον ὁ ἀφθαλμὸς ἀπαντᾷ ἢ ἀγνούς ἐκτάσεις. Διὰ τί ὁ ὕλεθρος αὐτός; Ἀπλοῦστατον. Οἱ κυβερνῆται τῆς ὑπὸ τῆς φύσεως εὐνοηθείσης χώρας ἐκεῖνης δὲν ἐσκέπτοντο εἰμὴ περὶ τοῦ ἀτομικοῦ των συμφέροντος, παντάπασιν ἀμέριμνοι περὶ τῶν πολλῶν καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος. Ἄλλο τι μέλλον δὲν δύναται νὰ ἀναμείνῃ καὶ ἡμᾶς ἐνὸς κυβερνῆται καὶ κεφαλαίουχοι ἀκολουθοῦσι τὸ παράδειγμα τῶν βασιλέων τῆς Χαλδαίας. Ὁ μέγας πλοῦτος καὶ ἡ δύναμις τῆς ἀρχαίας ἐκεῖνης χώρας δὲν προήρχετο ἀπὸ ἔκτασιν γῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κλίματος καὶ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως. Ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν ἡ ἀρχαία Χαλδαία ἦτο σχεδὸν ἴση πρὸς τὴν σημερινὴν Δανίαν. Ἐντούτοις ὡς πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰς γνώσεις ἦτο μεγάλη. Τόσῃ μεγάλῃ ὥστε ὁ Ἑλλάδιος ἀναφέρει αὐτὴν ὡς " παραδοῦσαν τοῖς ἀνθρώποις γραμμάτων καὶ μαθημάτων καὶ τεχνῶν παντοδαπῶν ἐμπειρίαν καὶ πόλεων συνοικισμοῦς, καὶ νόμων εἰσηγήσεις καὶ πάντα τὰ πρὸς ἡμέρωσιν ἀνήκοντα βίου." Μολαταῦτα ἡ Χαλδαία παρήκμασεν οἰκτρῶς ὅπως ἄλλοι κολοσσιαῖοι πολιτισμοί, καὶ ὅπως εἶνε καταδικασμένος νὰ παρακμάσῃ καὶ συντριβῇ πᾶς σημερινὸς πολιτισμὸς ὅστις δὲν φροντίζῃ νὰ λύσῃ τὸ μέγα βιομηχανικὸν ζήτημα καταργῶν τὴν πτωχείαν. Ἰσως τοῦτο διελογίζετο ὁ Τσαμπερλαῖν ὅταν ἀγορεύων ἐσχάτως ἐν τῇ Δημαρχείῳ τοῦ Λονδίνου ἔλεγεν. "Ἐὰν δὲν σπεύσωμεν νὰ καταστῶμεν ταχύτατα προοδευτικὸν ἔθνος, θὰ περιέλθωμεν εἰς τὴν μοῖραν τῶν ἐθνῶν ἐκεῖνων ἅτινα ἔχουσιν ἐνδοξον παρελθόν, ἀλλὰ σήμερον εἶνε αὐτίδαν."

Πατριώτῃ. Συμφωνῶ μετὰ ὅσα λέγετε περὶ ἐλληνικοῦ Τύπου. Πράγματι ἡ ἐλληνικὴ δημοσιογραφία ἐξήσκησεν ὀλεθρίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτήρος, καὶ εἰς αὐτὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ὀφείλεται τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶνε ὀπίσω τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ ἑκατὸν ἔτη τοῦλάχιστον καὶ κατὰ ἄλλα τόσα ὀπίσω τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Ἐννοοῦμεν τὸ πνεῦμα σας καὶ τὸν πόθον σας ὅπως συνηγορήσωμεν κλπ. Ἡ ΕΡΕΥΝΑ ὅμως δὲν εἶνε ἐγγχείρημα εἴτε δικηγορικὸν εἴτε δικλωματικόν, ἀλλ' ἐνδιαφέρεται ἐν πάσῃ περιπτώσει διὰ τὴν ἀλήθειαν. Οἱ φρονούντες, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔκαμε πρόοδους, καθ' ἣν ἐποχὴν πᾶς λαὸς ἐκὼν ἕκων προάδουσε γιγαντιαίως, βεβαίως θὰ εἶνε ἐξόχως ὀλιγαρκεῖς ἀνθρώποι, διότι εἶνε περιτρώως πεινχρὰ τὰ ἐπιτελεσθέντα ὑπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου καίπερ σχόντος εὐκαιρίας σπανιστάτας διὰ κοινωνικὴν πρόοδον. Ἄς λάβωμεν, φέρ' εἰπεῖν, τὰς Πάτρας ἣτις εἶνε προοδευτικώτατη πόλις κατὰ τὰς περὶ πρόοδου ἰδέας εἰς ἃς ἀρκεῖσθε. Ἐὰν ἡ πρόοδος τῆς ἦτο ἀξία λόγου ἔπρεπε νὰ διπλασιασθῇ κατὰ τὸν πληθυσμὸν ἐντὸς τῆς τελευταίας τριακονταετίας. Αὐτὸ εἶνε ὁ σφυγμὸς τῆς πρόοδου καὶ αἱ Πάτραι εἶνε ὁ σφυγμὸς τῆς ἐμπορικῆς πρόοδου τῆς Ἑλλάδος. Ἄς λάβωμεν ἕνα πρόχειρον παράλληλον, τὴν Βιρμιγγάμην. Ἰσως εἴπητε ὅτι ὁ παραλληλισμὸς δὲν εἶνε ἀκριβοδίκαιος, ἀλλ' ὅταν ληφθῶσιν ὅ,τι ὄψιν πᾶσαι αἱ ἀναλογίαι οὐδὲν κωλύει τὸν παραλληλισμὸν, τόσῃ μᾶλλον καθ' ὅσον ἀμφότεραι αἱ πόλεις διακρίνονται διὰ τὸ δημοκρατικὸν αὐτῶν πνεῦμα. Τῇ 1870 ἡ Βιρμιγγάμη εἶχε 200,000 κατοίκους. Σήμερον ἔχει 550,000. Τῇ 1870 δὲν εἶχε δημοσίους κήπους, δὲν εἶχε δημοσίας βιβλιοθήκας, δὲν εἶχε βιοτεχνικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς σχολὰς, δὲν εἶχε πανεπιστήμιον, δὲν εἶχε ὥραϊας λεωφόρους. Σή-

μερον ἔχει πάντα ταῦτα (τὰ ἔχει δὲ εἰλικρινῆ καὶ γνήσια, ὅχι δῆθεν) καὶ δημιουργεῖ ὄλοεν καὶ ἄλλα. Τῇ 1870 αἱ ὁδοὶ τῆς Βιρμιγγάμης ἦσαν ἄθλια καὶ ἐφωτίζοντο ἀθλίως. Τὸ ὕδωρ καὶ ὁ φωτισμὸς ἦσαν εἰς χεῖρας σφετεριστικῶν μονοπωλιῶν. Ἡ θνησιμότης ἦτο μεγάλη, ἡ ἠθικὴ ἦτο χαλαρά, τὸ σύστημα τῶν ὑποδύμων ἦτο πλημμυρῆς. Σήμερον ἐν πᾶσι τοῦτοις συνετελέσθη μεταμόρφωσις. Ἄν τῇ 1870 ἡ Βιρμιγγάμη ἐτόρβαζε νὰ προσποιῆται ὅτι προοδεύει, καλὸ πιθανὸν θὰ εὐρίσκετο σήμερον εἰς χειροτέραν θέσιν ἢ τότε. Ἀναλόγως πρὸς τὴν Βιρμιγγάμην ἡ πόλις τῶν Πατρῶν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ σήμερον 150,000 κατοίκων, πέντε δημοσίας βιβλιοθήκας, τρεῖς δημοσίους κήπους, καὶ νὰ δεικνύῃ ἀλάθητα σημεῖα πνευματικῆς ἀναγεννήσεως. Διὰ τί οἱ πλούσιοι Ἕλληνες δὲν προορίζουν μέρος τῆς περιουσίας των πρὸς μόρφωσιν πεφωτισμένων δημοσιογράφων; Διὰ τί δὲν ἰδρύουσιν ἐκπαιδευτήρια κατάλληλα πρὸς τοῦτο πρὸς παραγωγὴν δηλαδὴ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἱκανῶν νὰ ἀποκαθάρσιν τὸν ἐλληνικὸν Τύπον ἀπὸ τὴν περὶ τῆς λέγετε διακρίνουσαν αὐτῶν, μετ' ὀλίγας ἐξαιρέσεις, "βαρβαρότητα, βλακειαν, καὶ βδελυγμίαν;" Διὰ τί δὲν προκύπτουσιν Ἐταιρεῖαι μετ' πρόγραμμα γνησιῶς καὶ εἰλικρινῶς καὶ ριζικῶς ἀναμορφωτικῶν; Διότι πτωχοὶ καὶ πλούσιοι Ἕλληνες σκέπτονται ὅπως θὰ ἤρμοζεν εἰς ἀνθρώπους τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος. Καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ἐπιεικέστερον ὑπερδύναται τις νὰ εἴπῃ.

Ἀναγνωστρίᾳ. Ἐπάρχουσι πλεῖστα εἶδη γυμναστικῆς πρὸς εὐρυσίαν τῶν στέρνων ἅτινα δύνασθε νὰ ἐφαρμόσητε ἐντὸς τοῦ δωματίου σας ἐξίσου τελεσφόρως ὡς ἐὰν ἦσθε ἐντὸς τοῦ πολυκλακωτάτου γυμναστηρίου. Μία θύρα ἀνοικτὴ ἀρκεῖ καὶ ἂν εἶνε στενὴ προτιμώτερον. Ἰστασθε ὑπὸ τὸ ἀνάφλοισιν καὶ θέτετε τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς, οὕτως ὥστε τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων νὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὸ ὕψος τῶν ὤμων σας. Βαδίζετε ἐμπρὸς ἐν ἡ δύο βήματα, χωρὶς νὰ ἀποσπάσετε τὰς χεῖρας σας. Ἡ μέθοδος αὕτη ἔλκει τοὺς ὤμους πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ δίδει κίνησιν εἰς τοὺς μυᾶνας τῶν στέρνων. Δοκιμάσατέ τὴν δεκαπέντε λεπτὰ πρὸ τοῦ κατακλιθῆτε καὶ πάλιν ὅταν ἐγερθῆτε. Συντελεῖ εἰς ὑγίαν ὄσον καὶ εἰς ἐγκαιρὸν ἔγερσιν. Ἐτέρα σπουδαία ἀσκήσις εἶνε ἡ ἐξῆς· Ἰστασθε μετὰ τὰς πτέρνας ἠνωμένας καὶ λαμβάνετε μίαν βαθεῖαν ἀναπνοὴν μετὰ κλειστὸν τὸ στόμα. Ἐἴτα ἐκτείνετε ἕνα βραχίονα πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ πρὸς τὰ ἄνω, κατόπιν τὸν ἄλλον βραχίονα. Ἐν τῇ μεταξὺ δὲ κινεῖσθε ὅλην πρὸς τὰ ὀπίσω, πρὸς τὰ ἐμπρὸς, καὶ πρὸς τὰ πλάγια, ταυτοχρόνως ἐκβάλλουσα βραδέως τὴν εἰσδεχθεῖσαν ἀναπνοὴν διὰ τοῦ στόματος. Αὕτη ἡ ἀσκήσις εἶνε πολύτιμος διὰ τοὺς βραχίονας καὶ διὰ τοὺς πνεύμονας. Οἱ πνεύμονες χρῆζουσιν αὐτῶν τῶν ἡμερησίων λουτρῶν διότι καθ' ἐκάστην νύκτα εὐρίσκονται πλήρεις μεμολυσμένου ἀέρος καὶ δηλητηριωδῶν ἀερίων. Ὅλιγοὶ ἀνθρώποι γνωρίζουσι νὰ ἀναπνεύσιν ὀρθῶς. Ὁρθὴ ἀναπνοὴ εἶνε ἐκείνη καθ' ἣν ὀλόκληρος ἡ ἐπιφάνεια τοῦ στήθους τείνει πρὸς τὰ ἔξω μετὰ πύσαν ἐκπνοῆν.

Οἰκονομολόγῳ. Τὸ χρῆμα εἶνε ἐφθηνότερον καὶ ἀφθονώτερον καθ' ὅσον μικρότερα εἰσὶν αἱ δυσκολίαι μετὰ τὰς ὁποίας παρουσιάζονται εἰς τὴν ἀγορὰν τὰ εἶδη τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ἐὰν ὑποθεθῇ ὅτι ἐκλείπει πᾶσα δυσκολία διὰ τὴν παραγωγὴν ἢ εἰσαγωγὴν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων εἰδῶν, τοῦθ' ὑπερτείνει νὰ συμβῇ μετὰ τὴν πρόοδον τῶν ἐπιστημῶν, τότε τὸ χρῆμα θὰ καταστῇ τόσῃ ἐφθηνόν καὶ τόσῃ ἀφθονόν ὥστε νὰ εἶνε πρυσιτὸν εἰς πάντα. Εἶδη τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε τῆς πρώτης ἀνάγκης θὰ ἀγοράζονται διὰ περισσοτέρου χρήματος, ἀλλὰ καθόσον ἡ ἀνθρωπίνη ἐχεφροσύνη περιορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν περιττῶν πραγμάτων, κατὰ τόσῃ τὸ χρῆμα θὰ τείνει νὰ ἐκλείψῃ καὶ καταργηθῇ. Τὰ εὐκόλως παραγόμενα εἶδη τῆς πρώτης ἀνάγκης θὰ δύναται νὰ ἀνταλλάσσονται καὶ ἀνευ τῆς παρεμβάσεως τοῦ μέσου ὑπερκαλοῦμεν χρῆμα. Μία ἐκδουλεύσει θὰ προτιμᾶται νὰ πληροῦνται εἰς εἶδη μᾶλλον ἢ εἰς χρήματα, καὶ τὸ κράτος θὰ δυνήθῃ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διοργάνωσιν καὶ κυκλοφορίαν τῶν εἰδῶν τούτων, ἀπαιτοῦν σιωπηρῶς ἀπὸ πάντας τοὺς ἀπολαμβάνοντας αὐτὰ, τὰς ἐκδουλεύσεις ἐκεῖνας ὧν ἔχει ἀνάγκην ὅπως λειτουργῇ ὅχι μόνον ὡς κράτος, ἀλλὰ καὶ ὡς κοινωνία. Τὸ ἐμπόριον, ὡς διεξάγεται σήμερον, κατὰ συνέπειαν, θὰ ἐκλείψῃ καὶ αὐτ' αὐτοῦ θὰ προκύψῃ σύστημα ἐργατικῶν ἐπὶ ἀμοιβῇ, δηλαδὴ ἰσορροπία, ἐξασφαλισμένη ὑπὸ τῆς πολιτείας.

Στιχοῦργῳ. Ποιητὰς ἡ Ἑλβετία ἔχει ἀρίστους. Ἡ γλῶσσα ἦν γράφουσι εἶνε ἡ γαλλικὴ, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα εἶνε ὅλος διάφορον τοῦ γαλλικοῦ διότι ἀντανაკλᾷ ἰδέας, τρόπους καὶ ἤθη καθαρῶς ἐλβετικά. Συνιστῶμεν ὑμῖν τὴν ἀνάγνωσιν ἰδίως τῶν ἐξῆς ποιητῶν διὰ τε τὴν ποιητικὴν ἀξίαν των καὶ διὰ τὴν γλαφυρότητα τῆς γλώσσης: Τοῦ Πτισέν, τοῦ Μάρκ Μονιὸ καὶ τοῦ Ἀμιέλ ἐκ Γενεύης. Τοῦ Ζουστ-Ὀλιβιέ, τοῦ Ραμπέρ καὶ τοῦ Φουστὲ ἐκ τοῦ Καντονίου Βᾶ. Τῆς Ἀλεξίας Σαμπριέ, τοῦ Γοδέ, τοῦ Ριβὸ καὶ τοῦ Βαρνερὺ ἐκ Νιουσάτέλ, καὶ τοῦ Βιργιλίου Ροσέλ ἐκ Βέρνης.